

**FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA”
DIN MOLDOVA**

**RAPORT
DE ACTIVITATE
2017**

REALIZĂRI,

PROBLEME,

SOLUȚII

Raportul este bazat pe date prezentate anual în dările de seamă de către organizațiile sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, informații din cadrul întâlnirilor cu membrii de sindicat, note informative cu privire la realizarea prevederilor Convențiilor și Contractelor colective de muncă, hotărâri ale Consiliului Republican și Biroului Executiv ale Federației Sindicale „Sănătatea”, cât și pe alte surse informaționale privind activitatea Federației Sindicale „Sănătatea”.

Au fost utilizate, la fel, informații pe marginea activității Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, precum și Indicatorilor preliminari cu referință la sănătatea populației și activitatea instituțiilor medico-sanitare, elaborați de Centrul Național de Management în Sănătate și informațiilor furnizate de către Biroul Național de Statistică și ale altor instituții.

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați colegi,

Activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în anul 2017 a fost orientată spre realizarea prevederilor strategice pentru anii 2015-2020, adoptate la Congresul VI, care au drept scop principal dezvoltarea sistemului de sănătate din Republica Moldova, consolidarea Sindicatului prin fortificarea unității și solidarității membrilor de sindicat.

În anul de referință, s-a reușit realizarea obiectivelor de bază ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vizând consolidarea sindicatului de ramură, sporirea profesionalismului și responsabilității liderilor și activului sindical, cât și a calității serviciilor medicale, majorarea, în măsura posibilităților, a veniturilor salariale, burselor și indemnizațiilor, îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru angajați.

Realizarea cu succes a acestor și altor obiective programate a fost posibilă datorită activității tuturor organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și conlucrării constructive cu organele administrative de toate nivelurile. În perioada de raport au fost aplicate în practică prevederile Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2014-2017, negociată și încheiată cu partenerii sociali. Calificăm pozitiv încheierea contractelor colective de muncă în toate unitățile medico-sanitare și de învățământ, având ca bază Convenția nominalizată.

Federația a participat activ la elaborarea proiectelor de acte normative care au vizat interesele salariaților, înaintând propuneri constructive și motivate.

Obiectivele programate pentru perioada următoare sunt reflectate în capitolele prezentului raport. Acestea corespund necesităților dezvoltării ramurii sănătății și soluționării problemelor salariaților. Menționăm necesitatea activizării lucrului organizatoric, educațional, informațional, de utilizare rațională a resurselor sindicale.

Strategiile propuse pot fi realizate cu succes numai prin solidaritatea membrilor activi, uniți într-un sindicat bazat pe principii democratice și independente.

Materialele prezentului Raport trebuie să constituie baza elaborării, în fiecare organizație sindicală membră a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, a programelor și strategiilor proprii de activitate, întru soluționarea problemelor ce vizează apărarea drepturilor și intereselor de muncă, profesionale, economice și sociale ale membrilor de sindicat.

Cu deosebit respect,

Aurel Popovici,
președinte al Federației Sindicale
„Sănătatea” din Moldova

CAPITOLUL I

RESURSELE UMANE DIN SĂNĂTATE

1.1. Informații generale

A devenit o paradigmă dezideratul că domeniul resurselor umane din sănătate este declarat unul prioritar la nivel mondial, regional și național. Această evaluare este consfințită și de Strategia de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.452 din 15.04.2016.

Frecvent, se declară că se pune accentul pe necesitatea „dezvoltării continue a resurselor umane, utilizarea rațională a cadrelor existente, formarea adecvată și diversificată de cadre performante pentru sistemul de sănătate prin intermediul următoarelor măsuri: a) evaluarea necesităților și planificarea asigurării resurselor umane în sistemul de sănătate; b) asigurarea dotării cu specialiști a instituțiilor din regiunile rurale; c) motivarea și stimularea personalului din sistemul de sănătate; d) îmbunătățirea politicilor de formare a cadrelor în învățământul medical și cel farmaceutic”.

Care este impactul practic al Strategiei de dezvoltare a resurselor umane pentru domeniul sănătății din Republica Moldova? Este întrebarea pe care ne-o punem și la care trebuie să găsim răspunsul.

1.2. Planificarea resurselor umane

Planificarea nu este totul, dar fără planificare totul este nimic. Această afirmație este valabilă și pentru planificarea resurselor uma-

ne din sistemul sănătății. Este oficial recunoscut că planificarea prezintă un proces puțin dezvoltat și se efectuează pe termen scurt, cel mult un an, în funcție de posibilitățile financiare ale Statului și de capacitățile instituțiilor de învățământ medical.

Ne confruntăm mereu cu aceeași dilemă – posibilitatea financiară precară a Statului. Or, în capul mesei trebuie pusă, în primul rând, necesitatea de cadre în sistemul de sănătate, argumentată de criterii bine definite, nu doar din perspectiva normativelor de personal.

Toate aceste momente sunt definite în Hotărârea Guvernului nr.452 din 15.04.2016, menționată mai sus. La moment, nu putem confirma impactul pozitiv al planificării asupra asigurării resurselor umane în sistemul sănătății.

Din an în an persistă distribuția neuniformă geografic a corpului medical, accentul fiind pus în mediul urban în detrimentul celui rural. Deficitul de medici de familie în localitățile rurale devine tot mai semnificativ.

1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal

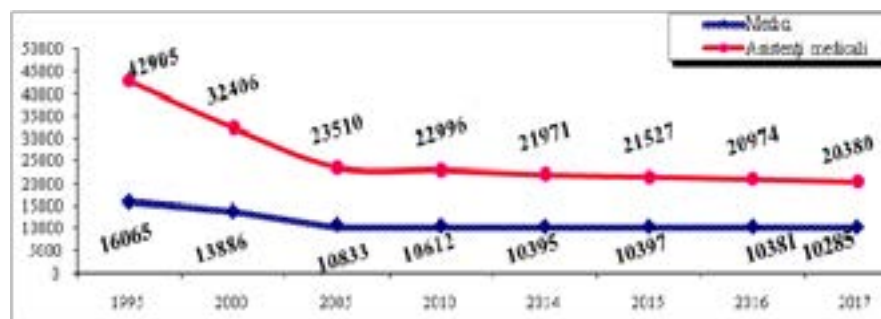
La 1 ianuarie 2018, în Republica Moldova activau 10285 medici și 20380 lucrători medicali cu studii medii. Asigurarea la 10 mii locuitori constituie 28,9 medici și 57,3 lucrători medicali cu studii medii. Avem un indice de descreștere a gradului de asigurare cu medici comparativ cu anii precedenți.

S-a diminuat ușor și indicele asigurării populației cu personal medical veriga medie la 10 mii populație (*tabelul nr.1, figura nr.1*).

Tabelul nr.1. Indicii asigurării instituțiilor medicale cu medici și personal medical veriga medie de specialitate

Ani	Medici		Personal medical veriga medie	
	abs.	asigurarea la 10 mii locuitori	abs.	asigurarea la 10 mii locuitori
1990	16312	37,4	45268	103,7
2000	13886	32,6	32406	76,0
2010	10612	29,8	22996	64,5
2015	10397	29,3	21527	60,6
2016	10381	29,2	20974	59,0
2017	10285	28,9	20380	57,3

Figura nr.1. Indicii numărului absolut de medici și asistenți medicali în Republica Moldova

1.4. Formarea profesională

Conform informațiilor furnizate de către organizațiile sindicale de comun cu administrațiile unităților medicale, în anul 2017 s-au

planificat și executat resurse financiare suficiente destinate reciclării și perfecționării cadrelor medicale.

Angajatorii au identificat posturile pentru care a fost necesară formarea profesională, adoptând un Program anual în acest sens.

Astfel, în anul 2017, au participat la reciclare și perfecționare: medici – 3777 (în anul 2016 – 5727) și personal medical veriga medie – 4228 (în anul 2016 – 5416).

Partenerii sociali din domeniul sănătății au convenit asupra obligativității perfecționării profesionale a tuturor categoriilor de lucrători medicali.

1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze

Migrația medicală este un fenomen care continuă să perturbeze sistemul sănătății. Nivelul neadecvat de salarizare, condițiile neconforme de muncă și de trai sporesc exodul lucrătorilor din sistemul sănătății.

În anul de referință, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a pledat pentru ca organizațiile sindicale – reprezentante ale salariaților, de comun cu partenerii sociali – Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină, administrația unităților și administrația publică locală, să depună eforturi comune pentru identificarea mecanismelor de retenție a personalului angajat în instituțiile medico-sanitare publice.

Trebuie să recunoaștem că în condițiile Republicii Moldova este dificil de creat condiții atractive de muncă și de salarizare decentă a personalului pentru a asigura instituțiile medicale cu personal calificat și a menține performanța înaltă a instituției.

Ne-am convins cu toții că decizia de a „obliga” tânărul specialist să activeze în sectorul public, fără a-i asigura tânărului specialist un loc de muncă demn și cu o remunerare decentă, care, la moment, este una net inferioară în raport cu România, nu este o cale eficientă.

Modelul existent de acordare a facilităților tinerilor specialiști,

prevăzut doar pentru cei care se angajează în câmpul muncii în mediul rural, este inefficient și neatractiv, în opinia beneficiarilor, cu toate că sumele alocațiilor financiare au crescut cu 50%.

Anumite acțiuni întreprind și administrațiile publice locale (se oferă spațiu locativ, terenuri pentru construcția caselor etc.). Cu toate acestea, exodul continuă.

Din informațiile parvenite din colectivele de muncă, în anul de referință, pe diferite motive, au fost încetate relațiile de muncă, în total, cu 4901 lucrători medicali (a. 2016 – 5962), inclusiv: medici - 934 (a. 2016 – 1053); personal medical veriga medie - 2012 (a. 2016 – 1888); alt personal – 1955 (a. 2016 – 3021).

Majoritatea absolută a angajaților – 4390 sau 89,57 la sută – s-au eliberat din funcție la propria inițiativă (tabelele nr.2 și nr.3).

Tabelul nr.2. Fluctuația cadrelor medicale și motivele fenomenului (total)

Motivele concedierii	Anii			
	2010	2015	2016	2017
La inițiativa angajatorului	218	479	234	104
La inițiativa salariatului	4941	5145	5340	4390
Din alte motive	170	568	388	407
Total	5329	6192	5962	4901

Tabelul nr.3. Fluctuația cadrelor medicale pe categorii de personal

Nr. d/r	Categoriile de personal	Anii			
		2010	2015	2016	2017
A. Disponibilizați total pe diverse motive					
1	Medici	674	1290	1053	934
2	Personal medical veriga medie	1727	1896	1888	2012
3	Alt personal	2928	3006	3021	1955
4	Total	5329	6192	5962	4901
B. Disponibilizați la inițiativa angajatorului					
1	Medici	15	56	32	30
2	Personal medical veriga medie	52	131	70	25
3	Alt personal	151	292	132	49
4	Total	218	479	234	104
C. Disponibilizați la inițiativa salariaților					
1	Medici	627	1003	907	795
2	Personal medical veriga medie	1642	1568	1736	1929
3	Alt personal	2672	2574	2697	1666
4	Total	4941	5145	5340	4390
D. Disponibilizați din alte motive					
1	Medici	32	231	114	109
2	Personal medical veriga medie	33	197	82	58
3	Alt personal	105	140	192	240
4	Total	170	568	388	407

1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

În anul de referință, în unitățile medicale s-au angajat 4405 de salariați (a. 2016 – 4405), cu 527 de salariați mai mult decât în anul precedent.

Pe de altă parte, numărul angajaților disponibilizați din diferite motive a constituit 4901 de salariați (a. 2016 – 5962), cu 1061 mai puțin (tabelul nr.4).

Tabelul nr.4. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii de specialitate	Alt personal
Numărul de salariați nou-angajați, în total	2010	6464	782	1727	3955
	2015	3878	694	1168	2016
	2016	4405	1106	1164	2135
	2017	4235	834	1734	1667
Inclusiv tineri în vârstă de până la 30 de ani	2010	1911	390	1120	401
	2015	1165	368	453	344
	2016	1091	368	562	161
	2017	1080	357	392	331

Totodată, a scăzut nesemnificativ angajarea în câmpul muncii a persoanelor tinere în vârstă de până la 30 de ani. Astfel, în anul 2016 în unitățile medicale s-au angajat 1091 persoane tinere, în 2017 – 1080, cu 11 mai puțin.

Nu este satisfăcător nici indicele ce ține de angajarea persoanelor tinere (până la 30 de ani) în mediul rural. Astfel, în anul 2016 în mediul urban s-au angajat 906 persoane tinere, pe când în mediul rural – numai 174.

1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical

Publicitatea locurilor de muncă vacante este o clauză a Convenției colective nivel de ramură asupra căreia au convenit partenerii sociali nivel de ramură. Același act normativ prevede obligativitatea angajatorilor să încadreze, prioritar, tineri specialiști în câmpul muncii.

Accesul echitabil la posturile vacante este reglementat și asigurat de Regulamentul privind angajarea prin concurs a personalului medical din sistemul sănătății aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.139-p §3 din 15 octombrie 2015. Responsabilitatea executării prevederilor Regulamentului o poartă angajatorii. Un rol important l-au avut comitetele sindicale, care au monitorizat respectarea prevederilor Regulamentului privind angajarea prin concurs a personalului medical.

Cu regret, nu toți angajatorii se ghidează de prevederile Ordinului Ministerului Sănătății nr.139-p §3 din 15 octombrie 2015.

1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor

În anul 2017 în instituțiile medicale au activat 10291 de angajați în vârstă de pensionare și 1385 invalizi (tabelul nr.5).

Tabelul nr.5. Îmbătrânirea cadrelor

Anii	Categoriile de personal	Angajați pensionari		Angajați invalizi	
		Total	%	Total	%
2010	Medici	2915	26,78	Nu a fost colectată informația	
	Personal medical veriga medie	3269	14,77		
	Alt personal	3845	17,37		
2015	Medici	3423	32,92	1351	2,69
	Personal medical veriga medie	4062	18,87		
	Alt personal	4368	19,52		
2016	Medici	2963	28,54	1285	2,70
	Personal medical veriga medie	3593	17,13		
	Alt personal	3769	23,33		
2017	Medici	2811	27,33	1385	2,91
	Personal medical veriga medie	3399	16,68		
	Alt personal	4081	29,35		

1.9. Stimulări pentru succese în muncă

În semn de recunoștință și înaltă apreciere, în anul 2017, 13668 lucrători medicali au fost menționați pentru succese în muncă și activitate sindicală, dintre care 18 – cu Ordine și Medalii; 2597 – cu Diplome de onoare.

În anul de referință, 931 membri de sindicat au fost remarcați cu Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (tabelul nr.6).

Tabelul nr.6. Stimulări pentru succese în muncă și activitate sindicală

Nr. d/r	Denumirea stimulărilor	Anii			
		2010	2015	2016	2017
1.	Ordine și Medalii	56	14	25	19
2.	Diplome de onoare	4155	4259	4402	2597
3.	Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	-	1194	931	497
4.	Cadouri de preț	624	1084	2390	1287
5.	Mulțumiri	6575	6779	7942	6873
6.	Alte încurajări	2045	2243	4087	2911
	Total	13506	15573	19777	14284

O problemă care necesită soluționare este conștientizarea faptului că atât administrația unității, cât și comitetul sindical reprezintă angajații colectivului de muncă. Prin urmare, încurajările pentru succese în muncă și activitate sindicală trebuie să fie acordate de comun cu toți subiecții parteneriatului social.

Pentru merite deosebite în domeniul ocrotirii sănătății, contribuție la implementarea metodelor avansate de diagnostic și tratament,

înalt profesionalism și în semn de apreciere a meritelor, în anul 2017 s-au conferit distincții de stat la 18 lucrători medicali (tabelul nr.7), inclusiv:

* **Ordinul „Gloria Muncii”** – MANEA Vladimir - medic la Institutul de Medicină Urgentă; MASTAK Dumitru - șef al Centrului Municipal de Dializă, Chișinău; TCACI Eleonora - vicedirector al Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească; VETRILĂ Viorel - director interimar al Spitalului Clinic de Traumatologie și Ortopedie, Chișinău;

* **Medalia „Meritul Civic”** – AVĂDĂNII Radu - medic la Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, Chișinău; BUGA Iulia - asistentă medicală la Spitalul Clinic Republican; CAUȘ Zinaida – asistentă medicală superioară la Spitalul Republic al Asociației Curativ-Sanatoriale și de Recuperare a Cancelariei de Stat; COJUHARI Victor - medic la Spitalul raional Râbnîța; MUTRUC Pavel - medic la Spitalul Clinic Municipal Bălți; TANURCOV Vasilii - medic la Spitalul raional Ceadâr-Lunga;

* **Medalia „Nicolae Testemițanu”** – ANTOCI Lilian - șef de secție la Institutul Oncologic; GORELCO Tatiana - șef de secție la Institutul Mamei și Copilului; MOLDOVAN Ina - șef de secție la Spitalul Clinic Militar Central; SIRIC Ala - vicedirector al Centrului Republican de Reabilitare pentru Copii; SOLONARI Rodica - șef de secție la Centrul Farmaceutic Universitar „Vasile Procopișin”; URECHE Svetlana - medic la Institutul de Cardiologie;

* **Om Emerit** – ANDREEV Vasili - profesor-consultant la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; VASILACHE Galina - șef de secție la Centrul Național de Transfuzie a Sângelui.

În semn de apreciere a meritelor deosebite în dezvoltarea ocrotirii sănătății, pentru profesionalismul manifestat de personalul medical la implementarea metodelor avansate de diagnostic și tratament și pentru contribuție substanțială la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare, Spitalului Clinic Republican „Timofei Moșneaga” i s-a

conferit „**Ordinul Republicii**”.

Tabelul nr.7. Menționați cu distincții și titluri onorifice de Stat

Nr. d/r	Denumirea distincțiilor	Inclusiv în anii			
		2010	2015	2016	2017
1	Ordinul Republicii	8	2	-	1
2	Ordinul „Gloria Muncii”	23	4	10	4
3	Ordinul de Onoare	1	1	-	-
4	Medalia „Meritul Civic”	11	3	4	6
5	Medalia „Nicolae Testemițanu”	9	2	9	6
6	Titlul „Om emerit”	4	2	2	2
	Total	56	14	25	19

1.10. Disciplina muncii

Pe parcursul anului 2017 au fost sancționați 535 de angajați (a. 2016 – 592), dintre care 216 sau 40 la sută au fost audiați, preliminar, în cadrul ședinței comitetului sindical.

Pentru încălcarea actului medical au fost sancționați 137 de angajați sau 25,6 la sută din numărul total de sancțiuni, inclusiv pentru diverse încălcări ale normelor de muncă – concediați 104 angajați, dintre care 47 (sau 45 la sută) cu acordul/consultația comitetului sin-

dical. 10 angajați au fost restabiliți în funcție la inițiativa comitetului sindical și 2 – prin decizia instanței de judecată (tabelul nr.8).

Tabelul nr.8. Sancțiuni disciplinare

Anii	Numărul total de salariați sancționați disciplinar	Au fost ascultați preliminar la comitetul sindical	dintre care:			
			Concediați		Restabiliți în funcție	
			Cu acordul/consultația comitetului sindical	Fără acordul/consultația comitetului sindical	La inițiativa comitetului sindical	De organele de drept
2010	824	191	62	4	4	3
2015	550	264	59	59	1	2
2016	592	252	52	19	3	1
2017	535	216	47	57	10	2

Constatăm că disciplina muncii este un capitol la care trebuie de lucrat intens zi de zi, iar rolul comitetului sindical este de a se implica activ nu doar în apărarea drepturilor salariaților membri de sindicat, dar și în prevenirea, de comun cu administrația, a încălcărilor prevederilor regulamentului intern, crearea unei atitudini conștiente a salariaților la locul de muncă, stimularea celor care muncesc conștiincios etc.

1.11. Obiectivele programatice în domeniul resurselor umane

1. Realizarea, de către organizațiile sindicale de toate nivelurile ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, a obiectivelor în domeniul resurselor umane, aprobate de Congresul VI al Sindicatului din 29.05.2015.

2. Adoptarea, la nivel național, a unui Program de susținere social-economică a tinerilor specialiști încadrați în câmpul muncii ur-

ban sau rural.

3. Dezvoltarea competențelor în comunicare și conlucrare, atât la nivelul medic-medic, cât și la nivel medic-pacient, medic-rudă etc.

4. Elaborarea politicilor de returnare și reintegrare a lucrătorilor medicali migranți.

5. Menținerea, fortificarea și diversificarea surselor financiare alocate și colectate pentru învățământul medical, axat pe finalități de studii și dobândirea competențelor.

6. Elaborarea mecanismului de stabilire a necesităților de personal în baza indicatorilor de sănătate, solicitării asistenței medicale și perspectivelor de dezvoltare a instituțiilor.

7. Organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vor întreprinde măsuri pentru realizarea următoarelor deziderate:

7.1. Prevederea în Contractele colective de muncă a clauzelor mai favorabile pentru angajarea tinerilor specialiști în unitățile medicale.

7.2. Monitorizarea respectării prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății nr.139-p §3 din 15.10.2015 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind angajarea prin concurs a personalului medical din sistemul sănătății”, în special, a stipulării referitoare la enunțarea publică a funcțiilor vacante.

8. A propune Ministerului Sănătății, în vederea menținerii forței de muncă, de a permite unităților medicale reprofilarea și instruirea personalului de funcție pe anumite specialități similare și conexe, astfel încât salariații să aibă posibilitatea de a exercita obligativități suplimentare cu remunerare respectivă.

9. Organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, de comun cu administrația unităților medicale:

9.1. Vor conlucra activ cu administrația publică locală privind crearea locurilor atractive de muncă pentru tinerii specialiști.

9.2. Vor încuraja angajații, în parteneriat constructiv, la obținerea succeselor în muncă și activitate sindicală.

CAPITOLUL II

FINANȚAREA UNITĂȚILOR MEDICALE

2.1. Informații generale

Congresul VI al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 29.05.2015 și Consiliul Republican din 15.04.2017 au aprobat obiectivul de bază al organizațiilor sindicale de toate nivelurile de a continua, în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația publică locală, activitatea privind asigurarea finanțării prioritare a unităților medicale conform necesităților, pentru a garanta populației servicii medicale de înaltă calitate, în volum necesar și la timp.

Întru realizarea obiectivului în cauză, au fost înaintate conducerii Republicii Moldova Revendicări argumentate, printre care: modificarea Legii nr.1585 din 27.02.1998 „Cu privire la asigurările obligatorii de asistență medicală, cu modificările și completările ulterioare, în vederea indexării anuale a primelor de asigurare în formă de sumă fixă și în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, în funcție de salariul nominal prognozat de către Guvern; calcularea mărimii primei de asigurare în formă de sumă fixă egală pentru toate categoriile de persoane asigurate; transferarea din Bugetul de Stat în Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală mijloacelor financiare în vederea asigurării categoriilor de persoane pentru care Guvernul are capacitatea de a oferi asigurări calculate în funcție de mărimea primei de asigurare estimată în sumă fixă etc.

Cerințele expuse în Revendicările înaintate de către Federația

Sindicală „Sănătatea” din Moldova au fost examinate în cadrul mai multor întâlniri de lucru ale conducerilor Federației și cele ale Guvernului, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova. De menționat că Revendicările înaintate de către Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova Guvernului Republicii Moldova sunt acceptate drept reale. Însă, la moment, din insuficiența de mijloace financiare, nu este posibilă satisfacerea integrală a acestora.

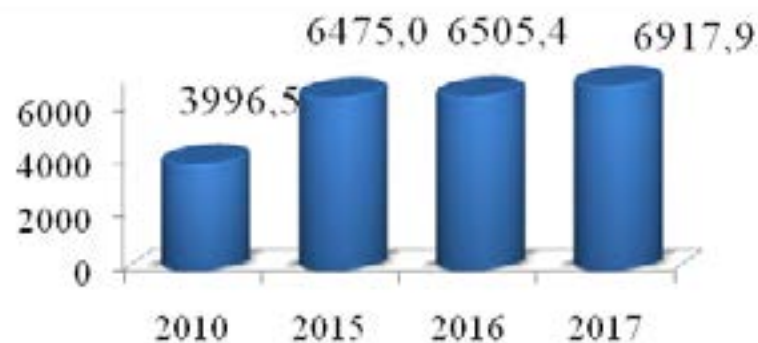
2.2. Evoluția Bugetului public consolidat pentru ocrotirea sănătății

În măsura posibilităților, Guvernul întreprinde acțiuni întru îmbunătățirea finanțării ramurii sănătății. În anul 2017, față de anul 2016, Bugetul public consolidat al ocrotirii sănătății a crescut cu 412,9 milioane lei sau cu 6,3 la sută (*tabelul nr.9 și figura nr.2*).

Tabelul nr.9. Evoluția Bugetului public consolidat pentru ocrotirea sănătății

Anii	Cheltuielile pentru ocrotirea sănătății (milioane lei)	Creștere	
		milioane lei	%
2010	3996,5	150,0	103,90
2015	6475,0	693,8	112,00
2016	6505,4	30,4	100,47
2017	6917,9 (date preliminare)	412,5	106,3

Figura nr.2. Evoluția Bugetului consolidat al ocrotirii sănătății (mil. lei)

2.3. Evoluția veniturilor și cheltuielilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Una dintre acțiunile concrete pentru obținerea unei creșteri mai substanțiale a cheltuielilor potențiale ale unităților medicale ar fi avizarea coordonată de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a Legilor Bugetului de Stat, cât și a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Astfel, în anul de referință, s-a obținut o creștere a finanțării instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală. La capitolul „Venituri” – de la 5764,2 mil. lei (în anul 2016) la 6228,7 mil. lei (în anul 2017) sau cu 464,5 mil. lei mai mult.

Pentru anul 2018, la capitolul „Venituri și Cheltuieli” sunt planificate 6659,0 mil. lei sau cu 430,6 mil. lei mai mult decât în anul 2017 (tabelul nr.10).

Tabelul nr.10. Evoluția Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Anii	Venituri total (mil.lei)	Creștere		Cheltuieli total (mil. lei)	Creștere	
		mil. lei	%		mil. lei	%
2010	3434,4	363,4	111,8	3383,5	188,0	105,5
2015	5062,9	401,3	113,9	5152,5	520,9	110,1
2016	5764,2	701,3	113,9	5673,4	520,9	110,1
2017	6228,7	464,5	108,1	6321,5	648,1	111,4
2018	6659,0	430,6	106,9	6659,0	337,8	105,3

Deocamdată, rămâne nesoluționată problema ce ține de acoperirea tuturor cheltuielilor asigurării medicale a categoriilor de cetățeni pentru care statul și-a asumat anumit angajament. Astfel, transferurile de la Bugetul de stat în Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală scade din an în an (tabelul nr.11). Prin urmare, statul continuă să pună pe seama Companiei Naționale de Asigurări în Medicină o parte din cheltuielile pentru asigurare medicală a cetățenilor, cu toate că el s-a obligat să-și onoreze angajamentul de rigoare.

Tabelul nr.11. Evoluția finanțării instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările medicale din transferurile de la Bugetul de stat

2010		2015		2016		2017		2018	
mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
1926,4	56,09	2125,9	43,39	2419,2	41,97	2576,5	41,90	2674,6	39,5

2.4. Evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova

Legea „Cu privire la asigurările obligatorii de asistență medicală” nr.1585 din 07.02.1998 cu completările și modificările ulterioare, prevede foarte clar că subiectul asigurării medicale este cetățeanul care, conform acestei legi, este obligat personal să-și asigure riscul de îmbolnăvire.

Cu regret, până în prezent, 3,1 la sută din cetățenii Republicii Moldova nu sunt asigurați conform prevederilor legii (*tabelul nr. 12*).

Tabelul nr.12. Evoluția procentuală a persoanelor asigurate din totalul populației Republicii Moldova

	2010	2014	2015	2016	2017
Asigurați, total (%)	80,3	84,0	85,6	85,8	86,9

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova consideră că este necesar de întreprins acțiuni mai eficiente pentru convingerea și motivarea cetățenilor de a-și asigura sănătatea, deoarece fiecare membru al societății beneficiază, direct sau indirect, de serviciile sistemului asigurărilor medicale.

Îmbunătățirea considerabilă a calității serviciilor medicale, evident ar fi o motivație pentru cetățeni de a-și asigura sănătatea.

2.5. Evoluția primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Legislația Republicii Moldova (Legea nr.1593-XV din 26.12.2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală”) prevede negocierea anuală de către partenerii sociali (nivel național) și stabilirea mări-

mii primelor calculate procentual și în sume fixe. Cu regret, partenerii sociali de nivel național (Guvernul, Patronatele și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova) nu respectă onorabil Legea nominalizată. Astfel, prima de asigurare în formă de contribuție procentuală este înghețată la nivelul anului 2015 (în mărime de 9,0 la sută), iar cea evaluată în sume fixe, nu s-a modificat din anul 2014 (*tabelul nr.13*).

Tabelul nr.13. Evoluția primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Indicatori	Anii					
	2010	2014	2015	2016	2017	2018
Primele de asigurare obligatorie în procente	7,0	8,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Primele de asigurare obligatorie calculate în sume fixe (lei)	2478,0	4056,0	4056,0	4056,0	4056,0	4056,0

Este adevărat că o medicină bună costă mult. Însă, fără cheltuieli majore, medicină bună nu există.

Este cazul și momentul ca guvernării să se sesizeze pe elementarele norme de viață, și anume: un popor bolnav nu are viitor sau îndrumarea lui Voltaire precum că omul sănătos este soluția tuturor problemelor. Contrar, guvernării au de ales: ori finanțează sănătatea conform necesităților pentru o populație sănătoasă, ori poporul nostru n-are viitor.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în repetate rânduri, a propus guvernării și insistă în continuare să renunțe la majorarea primelor de asigurare medicală prin salturi, dar să aplice metoda indexării anuale a acestora în funcție de creșterea economiei și respectiv, a salariului nominal prognozat.

2.6. Evoluția contribuției administrației publice locale la finanțarea unităților medicale

Administrația publică locală, în calitate de fondator, pentru a soluționa cu succes multiplele probleme cu care se confruntă zi de zi, are nevoie de un potențial uman sănătos. Din aceste considerente, Legea nr.436 din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală” prevede contribuția administrației publice locale la finanțarea unităților medicale. În anul 2017, administrația publică locală a contribuit la finanțarea unităților medicale doar cu 78,9 mil. lei, ceea ce constituie 1,18 la sută din Bugetul consolidat al ocrotirii sănătății (tabelul nr.14).

Tabelul nr.14. Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale din teritoriu

Anii	Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale (mil. lei)	Procentul contribuției față de Bugetul consolidat al ocrotirii sănătății
2010	99,1	2,48
2015	101,7	1,57
2016	77,2	1,19
2017	78,9	1,18

Este evident că susținerea materială a unităților medicale, în anul 2017, de către administrația publică locală a fost una minimă. Menționăm că unele administrații publice locale conștientizează seriozitatea problemei și fac eforturi pentru a sprijini financiar unitățile medicale (tabelul nr.15), printre care:

Tabelul nr.15. Administrațiile publice locale care au contribuit în anul 2017 la finanțarea unităților medicale

Nr. d/o	Denumirea administrației publice locale	Suma contribuției (mii lei)
1.	mun. Chișinău	60364,2
2.	mun. Bălți	458,6
Spitalele raionale		
3.	Anenii Noi	1207,6
4.	Basarabasca	363,4
5.	Briceni	394,4
6.	Cahul	310,7
7.	Călărași	100,0
8.	Cimișlia	38,0
9.	Dondușeni	652,8
10.	Drochia	63,3
11.	Edineț	1980,2
12.	Fălești	50,0
13.	Florești	779,1
14.	Glodeni	247,0
15.	Ialoveni	65,9
16.	Leova	354,8
17.	Niporeni	400,0
18.	Ocnîța	257,6

19.	Orhei	1400,0
20.	Rezina	202,7
21.	Sângerei	145,0
22.	Soroca	496,6
23.	Ștefan Vodă	479,8
24.	Taraclia	72,2
25.	Telenești	321,0
26.	Ungheni	1870,2
Centre de sănătate din asistența medicală primară		
27.	Anenii Noi	294,0
28.	Briceni	438,0
29.	Cantemir	82,9
30.	Căușeni	223,9
31.	Criuleni	369,2
32.	Dondușeni	368,8
33.	Drochia	126,5
34.	Dubăsari	12,2
35.	Fălești	200,0
36.	Ialoveni	241,8
37.	Lebedenco	200,0
38.	Leova	387,1
39.	Ocnîța	95,9
40.	Orhei CS nr.1	120,6

41.	Orhei CS nr.2	65,0
42.	Otaci	62,7
43.	Pârjolteni	16,2
44.	Râșcani	497,0
45.	Sângerei	190,0
46.	Soroca	378,1
47.	Strășeni	88,0
48.	Șoldănești	96,7
49.	Ștefa Vodă	143,0
50.	Taraclia	82,1
51.	Telenești	777,7
52.	Ungheni	200,0

Notă: Instituțiile republicane și centrele de sănătate publică, în anul 2017, nu au beneficiat de finanțare din partea administrației publice locale.

2.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul îmbunătățirii finanțării sectorului sănătății

1. Conștientizând faptul că garantarea serviciilor medicale de calitate în cea mai mare măsură depinde de finanțarea sectorului sănătății, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova va orienta organizațiile sindicale de toate nivelurile spre consolidarea eforturilor pentru a conlucra constructiv cu partenerii sociali nivel de ramură, teritoriu și unități întru îmbunătățirea considerabilă a finanțării sectorului sănătății până la nivelulul necesităților.

Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova va utiliza toate formele legale, inclusiv de presiune asupra Guvernu-

lui, pentru a obține realizarea acestui obiectiv.

2. Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova își va continua activitatea, utilizând, în special, normele parteneriatului social în sfera muncii, întru onorarea Revendicărilor aprobate de către Consiliul Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 15 aprilie 2017 privind:

- modificarea Legii nr.1583 din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală” în vederea indexării anuale a primelor de asigurare în formă de sumă fixă și în formă de contribuție procentuală la salariu;

- excluderea acordării facilităților către anumite categorii de cetățeni la procurarea poliței de asigurări obligatorii de asistență medicală, prevăzute anual prin Legea Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală. Or, în fața legii toți trebuie să fie egali;

- elaborarea și aprobarea unor acțiuni mai eficiente de convingere și motivare a cetățenilor să-și asigure sănătatea, deoarece fiecare membru al societății beneficiază, direct sau indirect, de sistemul asigurărilor obligatorii de sănătate.

3. Obiectivele organizațiilor sindicale teritoriale și primare rămân aceleași: de a conlucra constructiv cu administrația în vederea finanțării unităților medicale:

- atragerea mai activă a investitorilor străini, prin intermediul proiectelor ce țin de dezvoltarea continuă și reformarea sistemului sănătății;

- gestionarea eficientă și transparentă a mijloacelor financiare, cât și a bunurilor materiale ale unității;

- negocierea cu administrația publică locală privind participarea mai activă a acesteia la asigurarea bunei funcționări a unităților medicale;

- examinarea la adunări/conferințe sindicale, cel puțin o dată în an, a situației economico-financiare a unității și întreprinderea acțiunilor concrete pentru utilizarea eficientă și transparentă a mijloacelor financiare alocate.

CAPITOLUL III

PROTECȚIA SALARIULUI, BURSELOR, INDEMNIZAȚIILOR ȘI ALTOR VENITURI

3.1. Informații generale

În perioada de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a propus obiective explicite și realizabile pentru a obține o îmbunătățire materială a angajaților din sectorul sănătății, inclusiv:

- neadmiterea restanțelor la plata salariilor;

- obținerea majorării salariului mediu lunar al angajatului din ramura sănătății;

- evaluarea implementării noului principiu de plată a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de sănătate;

- monitorizarea respectării de către administrația unităților medicale a legislației ce ține de plata muncii; implementarea prevederilor Convenției colective nivel național nr.15 din 09.06.2015 ce ține de includerea în programul muncii a pauzei de masă și odihnă a angajaților care activează în flux continuu în cadrul unităților medicale;

- evidența timpului de muncă real și remunerarea acestuia conform legislației etc.

Aceste și alte obiective au fost aprobate de către Consiliul Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 15.04.2016 și de Strategia Federației Sindicale „Sănătatea” din

Moldova, aprobată de Congresul VI din 29 mai 2015.

Realizarea obiectivelor Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției sociale a membrilor de sindicat din sector s-a aflat permanent în vizorul Biroului Executiv al Federației. Practic, la fiecare ședință de lucru a Biroului Executiv s-a pus în dezbatere problema remunerării muncii și a altor venituri ale angajaților din domeniu.

Au fost organizate mai multe întruniri de lucru, la inițiativa comună a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova cu reprezentanții Guvernului, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, cât și cu deputații medici din Parlament și unii conducători ai administrației publice locale. În cadrul acestor întruniri s-a examinat subiectul remunerării demne a muncii angajaților din sectorul sănătății. A fost negociat și pus în aplicare un nou sistem de plată a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare încadrate în asigurările obligatorii de sănătate. Cu regret, acest sistem nu satisface în totalitate angajații din sistemul sănătății.

Ca rezultat al acțiunilor întreprinse, salariul mediu lunar al unui angajat din domeniul sănătății a crescut cu 624,4 lei sau cu 12,5 la sută; din mijloacele financiare acumulate de la serviciile contra plată au fost cheltuite pentru plata muncii 211132,0 mil. lei; majoritatea angajaților au beneficiat de ajutor material și premiere; nu s-au admis restante la plata salariilor; cazurile de remunerare incorectă au fost remediate; în majoritatea absolută a unităților, salariile au fost achitate prioritar față de celelalte tipuri de plăți legate de interesele unității; plata muncii suplimentare s-a efectuat conform prevederilor Convenției colective nivel de ramură; practic, în toate unitățile se efectuează atestarea individuală și tarifarea angajaților, cu participarea reprezentanților Comitetului sindical etc.

În anul de referință au fost întreprinse și alte acțiuni orientate spre redresarea situației materiale a angajaților din unitățile medicale.

Prin dispoziția nr.80 „d” din 28.07.2017 a primului ministru al Republicii Moldova a fost aprobat „Conceptul privind sistemul unitar de salarizare bugetar”.

La începutul anului 2018 a avut loc o întrunire a Comitetului Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor cu prim-ministru al Republicii Moldova, la care s-a discutat și problema salarizării, inclusiv în sectorul sănătății. S-a convenit ca în comun, să identificăm variantele de soluționare a problemei de asigurarea a lucrătorilor și familiile acestora cu salarii decente. Premierul a promis că va depune toate eforturile pentru a schimba lucrurile în bine. Timpul ne va arăta cât de reală este promisiunea.

Au fost întreprinse acțiuni orientate spre îmbunătățirea stării materiale a salariaților care au activat în condiții deosebit de grele și deosebit de vătămătoare. Ei vor beneficia de pensii avantajoase prin reducerea vârstei standard de pensionare cu 5-10 ani în funcție de vechimea în muncă acumulată în condiții deosebite. Începând cu 1 aprilie 2018 se vor revaloriza pensiile pentru limită de vârstă stabilite în anii 2012-2013, iar începând cu 1 octombrie 2018 – pentru celelalte categorii de pensionari. A fost implementată pensia anticipată, cu cel mult 3 ani, față de vârsta standard de pensionare. În domeniul fiscal a fost majorat cuantumul venitului anual impozabil pentru persoanele fizice, în baza cărui se stabilesc cotele de impozitare de 7% și 18%, de la 31140,0 lei (în anul 2017), la 33000,00 lei (în anul 2018) etc.

Menționăm că majoritatea realizărilor obținute se datorează și dialogului social la nivel național, de ramură și local, la care sindicatele au jucat un rol important.

Totodată, organizațiile sindicale de toate nivelurile trebuie să conștientizeze că pentru a obține o majorare mai substanțială a salariilor este nevoie de mult mai multe cheltuieli, care, în mare măsură, depind de: propunerile constructive la proiectele actelor normative, ce vizează finanțarea sectorului sănătății; negocierea și realizarea cotelor pentru plata muncii; contribuția administrației publice locale la finanțarea unităților medicale etc.

3.2. Evoluția valorificării cotelor pentru remunerarea muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate

Cheltuielile pentru plata muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de sănătate depind în mare parte de cotele negociate anual de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea”.

Nu mai puțin importantă este aplicarea cotelor negociate în cadrul unităților de către partenerii sociali nivel de unitate (*tabelul nr.16*).

Tabelul nr.16. Cotele negociate pentru plata muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate pentru anul 2017 și realizarea acestora

Tipurile de asistență medicală	Realizarea cotelor în anul 2017 (%)
Asistența medicală prespitalicească urgentă	59,2
Asistența medicală primară	64,2
Asistența medicală specializată de ambulatoriu	63,1
Asistența medicală spitalicească	53,7
Îngrijiri medicale comunitare și la domiciliu	54,2

Informația prezentată în tabelul nr.16 relevă faptul că în anul de referință, la fel ca și în anii precedenți, unii conducători ai unităților medicale încadrate în asigurările obligatorii de sănătate ignoră realizarea cotelor stabilite prin negocieri de către Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova.

Este timpul ca Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină să întreprindă acțiuni disciplinare și materiale față de conducătorii unităților care nu-și onorează obligațiile ce țin de respectarea deciziilor comune ale autorităților vizate.

Evident, vina este și a președinților organizațiilor sindicale care sunt pasivi și inactivi în procesul de planificare și control a mijloacelor financiare ale unității. Astfel, în anul 2017, numai în 81 la sută din unitățile medicale reprezentanții comitetelor sindicale au participat la elaborarea și realizarea mijloacelor financiare planificate în Devizele de venituri și cheltuieli.

Conform Normelor metodologice aprobate de către Ministerul Sănătății și Compania Națională de Asigurări în Medicină, în coordonare cu Federația Sindicală „Sănătatea”, conducătorii unităților sunt obligați să examineze, cel puțin o dată în an, activitatea economico-financiară a instituțiilor la adunările/conferințele colectivelor de muncă.

Din informațiile prezentate în rapoartele anuale, practic, toate unitățile medicale s-au conformat acestei opțiuni. Întrebarea: care este rolul comitetului sindical la aceste adunări/conferințe?

3.3. Evoluția utilizării mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată pentru remunerarea muncii

În anul de referință, de la serviciile medicale contra plată au fost acumulate 690272,7 mii lei din care s-au cheltuit pentru plata muncii 211132,0 mii lei sau 30,6 la sută.

Celelalte venituri au fost cheltuite pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă – 109638,9 mii lei; pentru tratamentul și odihna angajaților – 299,9 mii lei; pentru alte scopuri – 369202,8 mii lei (*tabelul nr.17*).

Tabelul nr.17. Evoluția acumulării mijloacelor financiare de la serviciile contra plată și utilizarea lor

Anii	Total acumulat (mii lei)	Utilizate pentru:							
		Plata muncii		Îmbunătățirea condițiilor de muncă		Tratament și odihna salariaților		Alte scopuri	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
2010	371108,4	191263,0	51,53	32994,6	8,89	420,6	0,11	146471,9	39,47
2015	578194,4	246692,6	42,66	72086,2	12,47	150,6	0,03	259265,0	44,84
2016	683652,0	255598,7	37,39	97087,6	14,20	478,6	0,07	330487,1	48,34
2017	690273,6	211132,0	30,6	109638,9	15,9	299,9	0,04	369202,8	53,46

Din informația prezentată în tabelul nr.17 rezultă că și în anul 2017 conducătorii unităților medicale nu și-au onorat obligațiunea de a cheltui pentru plata muncii mijloace financiare acumulate de la serviciile contra plată conform cotelor aprobate de Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea”. Este necesar de amintit conducătorilor unităților medicale și liderilor de sindicat că plata muncii personalului care prestează servicii contra plată este prioritară ca și oricare altă muncă.

Sarcina comitetelor sindicale în domeniul planificării și utilizării corecte a mijloacelor financiare ale unității este de a folosi forța organizației sindicale pentru a impune conducătorii să respecte principiile de bază ale democrației: transparență, obiectivitate și corectitudine în gestionarea și utilizarea eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale ale unității.

3.4. Evoluția salariului mediu lunar în domeniul sănătății

Consiliul Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a aprobat ca obiectiv pentru anul 2017 obținerea majorării salariului mediu lunar al unui angajat din domeniul sănătății cel puțin la nivelul salariului mediu lunar pe economie din Republica Moldova.

Ca rezultat al acțiunilor întreprinse, salariul mediu al unui angajat din sănătate în anul 2017 a constituit 5634,4 lei, în Republica Moldova – 5694,6 lei sau cu 60,2 lei mai puțin (*tabelul nr.18*).

Tabelul nr.18. Evoluția salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova comparativ cu salariul mediu al unui angajat din ocrotirea sănătății

Anii	Salariul mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova (lei)	Salariul mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății (lei)	Diferența	
			lei	%
2010	3194,2	2886,3	307,9	90,36
2015	4610,9	4430,2	180,7	96,08
2016	5084,0	5010,0	- 74,0	98,54
2017	5694,6	5634,4	- 60,2	98,94

3.5. Evoluția salariului minim

Conform Legii nr.1432 din 28.12.2000 cu completările și modificările ulterioare, Guvernul este obligat să reexamineze anual mărimea salariului minim, unica garanție ce ține de retribuirea muncii din partea statului.

În pofida cerințelor sindicatelor, salariul minim care constituie

1000 lei nu a fost majorat încă din anul 2014. La finele anului 2017 acest indice a constituit doar 53,4 la sută din minimumul de existență. Cerința sindicatelor, raliată la standardele Uniunii Europene, este ca salariul minim să corespundă nivelului minim de existență.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova consideră că este timpul de aplicat presiuni mai concludente asupra Guvernului pentru ca acesta să respecte legislația Republicii Moldova.

3.6. Evoluția acordării ajutorului material și premierea lucrătorilor medicali

Ca formă de susținere materială și stimulare a muncii performante în Republica Moldova, la fel ca și în țările Uniunii Europene, legislația prevede acordarea ajutorului material și premierea angajaților.

Acordarea ajutorului material are ca scop asigurarea materială a angajaților pentru ca aceștia să-și recupereze forța de muncă în timpul aflării salariatului în concediul de odihnă anual. Din aceste considerente, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în perioada negocierii cu Ministerul Sănătății a noului sistem de remunerare a muncii angajaților din unitățile medicale încadrate în sistemul de asigurări, a insistat ca ajutorul material să fie prevăzut în Hotărârea Guvernului nr.837 din 06.07.2016 ca normă obligatorie.

Din păcate, nu toți conducătorii unităților medicale, cât și liderii de sindicat au conștientizat importanța ajutorului material ca normă obligatorie.

În anul de referință n-au utilizat această formă de stimulare materială 42 la sută din unitățile medicale republicane; 26 la sută din spitalele raionale; 19,8 la sută din centrele de sănătate din asistența medicală primară și 58 la sută din centrele de sănătate publică.

3.7. Evoluția contribuției administrației publice locale la stimularea muncii lucrătorilor medicali

În anul 2017, ca și în anii precedenți, administrația publică locală,

practic, nu a participat la stimularea muncii lucrătorilor medicali care activează în condiții destul de dificile și cu salarii mizere (tabelul nr.19).

Tabelul nr.19. Alocații de la administrația publică locală

Anii	Alocații de la administrația publică locală (mii lei)	Inclusiv cheltuieli pentru plata muncii	
		mii lei	%
2010	79568,9	519,0	0,65
2015	101700,0	6164,3	7,28
2016	77200,0	245,0	0,32
2017	78898,2	1190,4	1,51

Este inexplicabilă asemenea poziție a administrației publice locale, deoarece în majoritatea absolută din Centrele de sănătate se resimte un deficit de cadre medicale. Mai mult decât atât: exodul cadrelor din sistem, îndeosebi în localitățile rurale este unul major. Administrația publică locală trebuie să conștientizeze că fără cadre medicale nu vom avea o populație sănătoasă, deci un viitor prosper. Ca urmare, multiplele probleme ale localității se vor soluționa deosebit de anevoios.

Incontestabil, este o stringență ca managerii unităților medicale și președinții comitetelor sindicale să argumenteze mai insistent oportunitatea stimulării muncii lucrătorilor medicali din contul finanțelor publice.

3.8. Timpul de muncă și salarizarea

Codul muncii și Convenția colectivă (nivel de ramură) obligă angajatorii să efectueze evidența duratei timpului de muncă real prestat (program normal, de noaptea, suplimentar, în zile de repaus și sărbători etc.) și să asigure plata muncii conform actelor normative în vigoare.

Conform informațiilor din rapoartele anuale 2017, în toate unitățile medicale, prin ordinul conducătorului, sunt aprobate persoanele responsabile de evidența timpului de muncă. Astfel, în majoritatea absolută a unităților se respectă durata zilnică a timpului de muncă stabilită prin Nomenclatorul profesiilor și funcțiilor, negociat de Ministerul Sănătății și Sindicatul „Sănătatea” din Republica Moldova și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1223 din 09.11.2004. În anul de referință a fost prestată muncă suplimentară în cuantum de 113315 ore și achitate conform Modulului de calculare a plății muncii suplimentare în unitățile medico-sanitare, aprobat prin Convenția colectivă nivel de ramură.

Menționăm că munca suplimentară în toate cazurile a fost solicitată de angajatorii unităților cu acordul organului sindical și nu a depășit limita stabilită de Codul muncii și Convenția colectivă nivel de ramură.

În anul de referință, cazuri de muncă forțată nu s-au înregistrat.

În toate unitățile medicale și de învățământ este aprobat Regulamentul intern de comună coordonare conducător-comitetul sindical.

La propunerea sindicatelor a fost modificată și completată Convenția colectivă (nivel național) nr.2 din 09.07.2004 „Timpul de muncă și timpul de odihnă” în vederea includerii în timpul de muncă a duratei pauzei de masă și odihnă în unitățile medicale cu flux continuu. Cu regret, această facilitate deocamdată nu se respectă în toate unitățile medicale.

Salariații care au îngrijit unul sau mai mulți copii până la vârsta de 3 ani au beneficiat de reducere a duratei normale a timpului de muncă cu 2 ore pe zi, fără să li se afecteze salariul.

3.9. Realizarea mijloacelor financiare în cuantum de 0,15 raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor angajaților

Conform Constituției, Legii sindicatelor, Convențiilor colective nivel național și de branșă, a contractelor colective de muncă nivel de unități sunt legalizate mai multe norme de protecție socială a angajaților. Totodată, sindicatele au pledat și pledează în continuare pentru crearea, la nivel de unitate, a unui fond special destinat soluționării problemelor angajaților. Ca urmare, s-a obținut ca legislația Republicii Moldova să permită conducătorilor unităților să planifice în devizele de venituri și cheltuieli mijloace financiare în mărime de 0,15 la sută raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor salariaților.

În ajutorul conducătorilor și comitetelor sindicale, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, au elaborat și aprobat un regulament special, care determină scopurile de utilizare a acestor mijloace.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, anual, examinează această problemă și îndeamnă conducătorii unităților să respecte legea. Cu regret, situația la acest capitol nu prea se îmbunătățește.

În anul de referință, mulți conducători ai unităților medicale au încălcat legea. Astfel, numai în 25 la sută din Centrele de sănătate publică, în 35 la sută din de instituțiile republicane, în 42 la sută din de Spitalele raionale, și 50 la sută din Centrele de sănătate din asistența medicală primară s-au planificat și utilizat mijloace financiare pentru soluționarea problemelor salariaților.

3.10. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției salariului, burselor, indemnizațiilor și altor venituri

În scopul realizării prevederilor Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2015-2020 aprobată de Congresul VI din 29.05.2015, Federația își propune spre rea-

lizare pentru anul 2018 următoarele obiective:

1. *Organizațiile sindicale de toate nivelurile vor întreprinde acțiuni concrete pentru a obține o majorare mai substanțială a salariilor prin: înaintarea propunerilor constructive la proiectele actelor normative care vizează finanțarea sectorului sănătății; negocierea și realizarea cotelor pentru plata muncii; obținerea contribuției mai substanțiale a administrației publice locale la finanțarea unităților medicale etc.*

2. *Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova:*

2.1. *Va solicita repetat, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să aplice sancțiuni administrative și materiale conducătorilor unităților medicale care nu asigură îndeplinirea hotărârilor comune ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, ce țin de remunerarea muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice.*

2.2. *Va examina obiecțiile și propunerile parvenite din colectivele de muncă și le va înainta Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină pentru a întreprinde, în comun, acțiuni ce țin de perfecționarea sistemului de remunerare a muncii, aprobat de Guvernul Republicii Moldova prin Hotărârea nr.837 din 06.07.2016.*

2.3. *Va adresa un demers către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova ca în comun să efectueze presiuni asupra Guvernului Republicii Moldova ca acesta să reexamineze salariul minim ca și garanție de stat și să-l stabilească la nivelul de cel puțin minimumul de existență, care în prezent constituie doar 53,4 la sută.*

3. *Liderii organizațiilor sindicale, în comun cu conducătorii unităților medicale:*

3.1. *vor acorda ajutor material angajaților, pe parcursul anului 2018, în cuantum de cel puțin un salariu de funcție, ținându-se cont de adaosuri, sporuri și suplimente, utilizând în aceste scopuri fondul de salarizare al unității și veniturile de la serviciile contra plată.*

3.2. *Vor continua colaborarea cu administrația publică locală*

privind oportunitatea stimulării muncii lucrătorilor medicali din contul fondurilor publice prin acordarea ajutorului material, premiarea și stabilirea unui adaos la salariul de bază, îndeosebi al tinerilor specialiști.

3.3. *Vor asigura în toate unitățile medicale cu flux continuu includerea în timpul de muncă a duratei pauzei de masă.*

3.4. *Vor prevedea în Devizele de venituri și cheltuieli mijloace financiare în cuantum de 0,15% raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor materiale ale salariaților, utilizând în acest scop surse stabilite din mijloacele financiare ale unității, inclusiv din veniturile de la serviciile contra plată.*

3.5. *Vor solicita opinia membrilor de sindicat, cel puțin o dată în an, pentru a colecta informații necesare întru orientarea mai corectă a activității comitetului sindical în vederea apărării drepturilor de muncă, profesionale, economice și sociale ale membrilor de sindicat. În baza rezultatelor obținute, vor înainta revendicări respective administrației unității, administrației publice locale, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.*

CAPITOLUL IV

PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

Pe parcursul anului 2017, dialogul social a constituit pentru partenerii sociali din sectorul sănătății o modalitate concretă de realizare a democrației economico-sociale.

Este evident că schimbările social-politice și demararea reformelor în sistem pot avea sorți de izbândă doar în condițiile unei păci sociale, ale unor poziții coordonate ale partenerilor sociali, care reprezintă interesele salariaților, patronilor și statului.

Cadrul legal în domeniu, adoptat cu implicarea și participarea activă a Sindicatului, facilitează aplicarea în practică a principiilor parteneriatului social. În perioada de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a avut ca obiectiv stabilirea și menținerea păcii sociale dintre salariați, sindicat și angajați, inclusiv identificarea echilibrului dintre interesele părților.

4.1. Negocierile și consultările colective în vederea elaborării și încheierii proiectelor de contracte colective de muncă și convenții colective

La finele anului 2017 a expirat termenul de acțiune al Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2014-2017 și în acest context Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat și a recepționat propuneri din majoritatea instituțiilor medicale și de învățământ, la capitolul inițierii negocierii proiectului Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2018-2021.

Proiectul noii Convenții a fost negociat și dezbătut minuțios în cadrul Comisiei pentru consultări și negocieri colective (nivel de ramură) pe segmentul respectării necondiționate a drepturilor și garanțiilor minime ale salariaților, prevăzute de actele normative.

Prin semnarea, la 31 ianuarie 2018, al acestui act trilateral, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” au dat dovadă de unitate, interese comune și conlucrare în vederea protejării drepturilor și intereselor de muncă, economice, sociale și profesionale ale angajaților din sistemul sănătății – prestatori de servicii medicale pentru populație.

Dat fiind faptul că în anul 2017 a fost efectuată reforma la nivel guvernamental prin contopirea mai multor ministere și crearea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, a fost modificată și componența Comisiei pentru consultări și negocieri colective în domeniul ocrotirii sănătății, care include câte 4 membri și 3 supleanți din partea fiecărui partener social nivel de ramură. La finele anului 2017 activitatea Comisiei a fost orientată spre negocierea și adoptarea Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2018-2021. Ne propunem ca pentru anul 2018 Comisia pentru consultări și negocieri colective să activeze conform unui plan de lucru aprobat de partenerii sociali, prin care vor fi discutate cele mai importante subiecte din sistemul de sănătate.

Conform datelor parvenite, se constată faptul că în toate instituțiile medico-sanitare sunt încheiate contracte colective de muncă, în concordanță cu Convenția colectivă nivel de ramură.

Administrațiile, în comun cu comitetele sindicale, au evaluat respectarea prevederilor contractelor de muncă.

Este regretabil faptul că nu în toate instituțiile medicale au fost respectate prevederile cu privire la realizarea cotelor maxime pentru salarizare, nu a fost efectuată evidența reală a timpului de muncă, nu toți angajatorii respectă drepturile salariaților care beneficiază de supliment la salariul de funcție, în cuantum de 100%, pentru munca prestată în timp de noapte, sunt lezate drepturile salariaților la ali-

mentație de protecție pentru activitate în condiții nocive.

Aceste probleme urmează să fie examinate în cadrul comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați” din instituții. Am constatat, cu regret, că în unele instituții nu se acordă importanță creării acestor comisii, iar unele dintre acestea nu sunt lucrative. Unii conducători ai instituțiilor medicale și lideri ai organizațiilor sindicale primare continuă să neglijeze importanța funcționării comisiilor pentru dialog social la nivel de unitate.

Spre deosebire de anii precedenți, parteneriatul social la nivel de ramură nu a înregistrat o dinamică pozitivă. Contractele colective de muncă și Convenția colectivă (nivel de ramură) se respectă. Cu regret, nu toate proiectele de acte normative ce vizează drepturile salariaților sunt înaintate spre avizare organelor sindicale de toate nivelurile.

Analizând activitatea sa la acest compartiment, Federația Sindicală „Sănătatea” constată că în anul 2017 au fost depuse eforturi de rigoare pentru a menține stabilitatea în ramura sănătății, care au anticipat, în majoritatea cazurilor, consecințele negative ale instabilității social-economice.

4.2. Participarea la elaborarea proiectelor de acte normative, propunerilor ce vizează reformele social-economice, perfecționarea legislației muncii, asigurarea concilierii civice

La fel ca și în anii precedenți, pe parcursul anului 2017, Federația Sindicală „Sănătatea” s-a implicat activ și constructiv în procesul de elaborare a proiectelor ce vizează dezvoltarea și reformarea sistemului ocrotirii sănătății, domeniul remunerării muncii, asigurările sociale, condițiile de muncă, perfecționarea legislației muncii etc.

În perioade de referință au fost analizate și avizate circa 33 proiecte de legi, hotărâri de Guvern, ordine ale Ministerului Sănătății, regulamente, printre care proiectele: Legii Bugetului de stat; Legii Bugetului asigurărilor sociale; Legii fondurilor asigurării obligato-

rii de asistență medicală; Convenției colective, (nivel de ramură) pe anii 2018-2021; Legii pentru modificarea și completarea Codului muncii; Hotărârii de Guvern cu privire la modificarea Metodologiei acordării facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice plasați în câmpul muncii în mediul rural; Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Listei locurilor de muncă încadrate în condiții speciale, în temeiul cărora se acordă pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase; Hotărârii de Guvern cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică; Hotărârii de Guvern cu privire la crearea Centrului Național de Sănătate Mintală etc.

Apreciem faptul că la elaborarea actelor normative, unele propuneri înaintate de sindicat au fost luate în considerare, însă, totodată, remarcăm că unele sugestii foarte importante au fost ignorate. Sindicatul s-a opus vehement unor modificări ale Codului muncii, și anume:

- abrogarea alineatului 6 al articolului nr. 33, care prevedea că la expirarea termenului Contractului colectiv de muncă, acesta continuă să-și producă efectele până la momentul încheierii unui nou contract sau până când părțile nu vor decide asupra prelungirii acestuia;

- completarea articolului nr.86 cu litera „y”¹, prin care se permite concedierea salariatului dacă acesta deține statutul de pensionar pentru limita de vârstă;

- modificarea articolului nr.87, alineatul 1, care prevede că concedierea salariaților membri de sindicat se admite cu consultarea prealabilă a organului sindical din unitate. Considerăm că modificarea acestui articol are drept scop simplificarea și flexibilizarea procedurii de concediere a angajaților, iar această motivație nu este una plauzibilă, deoarece concedierea, desfacerea din inițiativa angajatorului a contractului individual de muncă, trebuie să fie motivat legal și în conformitate cu garanțiile stabilite în Legea sindicatelor.

Un efort enorm a fost depus de către echipa Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru elaborarea și negocierea Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021.

Prin noua Convenție sunt stabilite garanții și drepturi suplimentare pentru salariații membri de sindicat din domeniu, partenerii adoptând Lista-tip a lucrătorilor și locurilor de muncă cu condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare, pentru care salariaților li se stabilesc sporuri de compensare în mărime fixă; Lista-tip a funcțiilor și profesiilor care beneficiază de concediu de odihnă anual suplimentar plătit și durată redusă a zilei de muncă a personalului medico-sanitar; au fost stabilite Criteriile de acordare gratuită a alimentației de protecție a sănătății angajaților din unitățile medicale, farmaceutice și de învățământ, care activează în condiții nocive; Regulamentul-tip privind premiarea și acordarea ajutorului material salariaților; Regulamentul privind modul de soluționare a conflictelor de muncă și de desfășurare a grevelor și acțiunilor de protest la nivel de ramură.

4.3. Participarea reprezentanților Sindicatului în organele colegiale

La nivel de branșă, Federația Sindicală „Sănătatea” a conlucrat constructiv cu organele colegiale de nivel republican: Colegiul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Consiliul de administrare al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Comisia pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură, Comitetul Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

Analizând datele statistice pentru anul 2017 parvenite din organizațiile sindicale primare, constatăm cu îngrijorare faptul că interesele salariaților în cadrul unităților nu întotdeauna sunt reprezentate de către organele electivă sindicale, așa cum prevede cadrul legal.

Reprezentanții comitetelor sindicale sunt membri în 119 (60,1%) consilii de administrare a instituțiilor medicale din cele 198 existente. În 50 de unități, reprezentanții sindicatului nu au fost incluși în componența Comisiilor permanente de atestare și tarificare.

În Comisiile pentru soluționarea litigiilor de muncă, numai în 130 au participat reprezentanți ai organului sindical (*tabelul nr.20*).

Tabelul nr.20. Participarea reprezentanților Sindicatului în organele colegiale

Denumirea organului colegial	DA	NU
Consiliul medical	101	94
Consiliul de administrare	119	79
Comisiile permanente de atestare și tarificare	145	50
Comisiile pentru utilizarea rațională a investițiilor în Sănătate	53	142
Comisia pentru soluționarea litigiilor de muncă	130	65
Agențiile teritoriale de asigurări în medicină	14	181
Alte organe colegiale	24	171

Analizând randamentul participării liderilor de sindicat în organele colegiale, constatăm că în unitățile în care la lucrările organelor colegiale participă liderii sindicali, ponderea membrilor de sindicat este constantă sau crește.

În instituțiile în care liderii de sindicat sunt înlăturați din anumite motive de către administrație de la lucrările organelor colegiale sau în care liderii de sindicat își neglijează rolul lor, numărul membrilor de sindicat scade, calitatea de membru de sindicat fiind desconsiderată.

Liderii organizațiilor sindicale sunt obligați să insiste către părțile parteneriatului social să respecte cadrul legal ce reglementează parteneriatul social.

**4.4. Obiectivele de bază
pentru realizarea celor propuse rămân a fi:**

- 1. Conlucrarea activă cu partenerii de dialog social Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, autoritățile publice locale și angajatorii.*
- 2. Promovarea reprezentanților sindicatului în organele colegiale.*
- 3. Participarea activă la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative.*
- 4. Aplanarea conflictelor colective de muncă în baza principiilor parteneriatului social, reducerea tensiunii în societate.*
- 5. Activizarea dialogului social la nivel de unitate prin intermediul comisiilor pentru dialog social „angajator-salariați” în toate instituțiile din sistemul de sănătate.*

CAPITOLUL V

SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Protejarea vieții, sănătății și integrității corporale în activitatea de muncă cotidiană trebuie să constituie obiectivul de bază al actorilor relațiilor de muncă - angajator, angajat, reprezentanți ai lucrătorilor.

Sistemul securității și sănătății în muncă constituie un ansamblu de activități, având ca scop asigurarea celor mai bune condiții, cu siguranță maximă și riscuri minime, în desfășurarea procesului de muncă. Acest obiectiv, conform actelor legislative și normative în vigoare, îi revine pe deplin responsabilității angajatorilor. Elaborarea și adoptarea politicilor statului pe dimensiunea controlului respectării actelor normative în domeniu este sarcina organelor abilitate ale statului. Organelor sindicale le revine un rol la fel de important în procesul de implicare a salariaților în activități de protejare a vieții și sănătății și de îmbunătățire a condițiilor de muncă.

În anul de referință, s-a reușit elaborarea, negocierea și încheierea Convenției colective (nivel de ramură) pe următoarea perioadă, prin care partenerii sociali și-au asumat angajamente de realizare a unor deziderate importante la capitolul Securitate și sănătate în muncă, inclusiv stabilirea unor prevederi cu caracter normativ, care au fost, cu regret, excluse din Codul muncii. Analiza rapoartelor anuale privind realizarea prevederilor Convenției colective și contractelor colective la nivel de unități la capitolul Securitate și sănătate în muncă, atestă următoarele:

În majoritatea unităților din ramură au fost elaborate și adoptate planuri de protecție și prevenire, care, conform actelor normative

trebuie să includă toate locurile de muncă cu riscuri profesionale, cât și activități de protecție tehnică, igienico-sanitară, organizatorică și de altă natură; termenele de executare și persoanele responsabile.

Conform articolului 100.4 din Convenția colectivă (nivel de ramură), angajatorul este obligat să aloce în acest scop surse financiare în volum necesar, dar nu mai puțin de 2 la sută raportat la fondul de salarizare al Unității, surse care trebuie să fie prevăzute în Devizul anual de venituri și cheltuieli. În total pe ramură, doar în unele unități s-a respectat această prevedere, iar peste 20 de instituții de nivel raional și republican n-au planificat surse financiare pentru realizarea activităților de protecție și prevenire.

În anul 2017 trebuiau avizate, în aspect de corespundere normelor și regulilor de protecție a muncii, 14365 locuri de muncă, dintre care au fost avizate 13929 (96,9%), dintre care 199 (1,4%) nu corespund normativelor. În conformitate cu standardele Organizației Internaționale a Muncii, evaluarea riscurilor și pericolelor la locul de muncă este un principiu de bază al politicilor în domeniul securității și sănătății în muncă și presupune realizarea activităților de prevenire conform următoarelor priorități:

1. Eliminarea definitivă a riscurilor și pericolelor, ținând în vizor permanent.
2. Reducerea acestor surse periculoase, prin aplicarea operațiunilor tehnice și organizatorice de protecție colectivă.
3. Reducerea lor prin proiectarea sistemelor non-periculoase și limitarea timpului de contact cu factorii nocivi de muncă.
4. Asigurarea salariaților cu haine, încălțăminte și alte mijloace de protecție individuală de calitate, care să fie obligatoriu folosite.

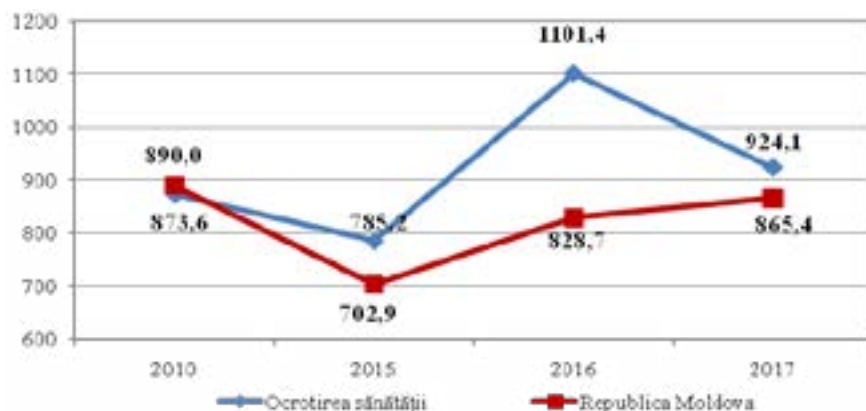
Conform rapoartelor anuale, salariații din majoritatea unităților au fost asigurați cu echipament gratuit de protecție individuală în exercitarea muncilor respective, cu materiale igienico-sanitare, conform normativelor. Au beneficiat de alimentație specială majoritatea salariaților incluși în categoria lucrătorilor asigurați conform prevederilor Anexei nr.7 a Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2014-2017.

Interesul reciproc al angajatorilor și al lucrătorilor vizând îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă, cu participarea nemijlocită a fiecărui salariat, este o condiție de bază a unui sistem eficient de securitate și sănătate în muncă. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.95 din 05.02.2009 pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008, a fost aprobat Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Comitetului pentru securitate și sănătate în muncă. Regulamentul prevede că numărul reprezentanților angajatorului și lucrătorilor în comitet se desemnează în funcție de numărul lucrătorilor, inclusiv și în colectivele mici numeric. În colectivele de la 5 la 50 de lucrători se desemnează câte un reprezentant al părților. S-au scurs deja 9 ani de la adoptarea actului normativ menționat, dar până în prezent în 57 unități din ramură n-au fost instituite comitete pentru securitate și sănătate în muncă. În 33 de unități lipsesc specialiști instruiți sau lucrători desemnați, prin decizia angajatorului, pentru a se ocupa de activitățile de protecție și prevenire. Au încheiat acorduri cu servicii externe de protecție și prevenire 47 de unități. Servicii medicale au fost create în 33, dar nu în toate unitățile care au 300 și mai mulți salariați, în conformitate cu prevederile Convenției colective (nivel de ramură). În 15 unități n-au fost elaborate și aprobate instrucțiuni de securitate și sănătate în muncă pentru sectoare sau locuri de muncă speciale. În 34 de unități nu este organizată instruirea lucrătorilor, iar în 40 – n-a fost instruit reprezentantul sindicatului cu răspunderi speciale în domeniul securității și sănătății în muncă.

5.1. Morbiditatea cu incapacitate temporară de muncă

În anul de referință, nivelul morbidității cu pierderea temporară a capacității de muncă a lucrătorilor ramurii sănătății s-a diminuat semnificativ față de anul precedent, constituind 924,1 zile la 100 de salariați (anul 2016 – 1101,4), dar continue să depășească media pe economia națională, care constituie 865,4 zile la 100 de salariați (*figura nr.3*).

Figura nr. 3. Dinamica morbidității cu incapacitatea temporară de muncă a salariaților în Republica Moldova și ramura sănătății

Numărul cazurilor de îmbolnăviri la 100 de salariați în ramură a constituit 63,5 – cu o creștere față de 2016 (54,5) și un nivel mai sporit față de media pe economia națională (44,9). Peste 50 de unități de nivel raional și republican au înregistrat indicatori ce depășesc 1000-1500 de zile la o sută de salariați. Totodată, din 38936 salariați care, din contul administrației, trebuiau să fie examinați medical obligatoriu la angajare și periodic, 7365 de salariați (18,9%) n-au fost supuși examenului medical. Doar 49 de salariați au beneficiat de tratament medical suplimentar din contul instituției față de cel prevăzut de Programul unic, pentru care s-au cheltuit numai 3583 lei.

Prin Hotărârea nr.1282 din 29 noiembrie 2016, Guvernul a aprobat Regulamentul sanitar privind modul de cercetare și stabilire a diagnosticului de boală (intoxicație) profesională. Conform datelor statistice, în anul 2017, în Republica Moldova au fost înregistrate trei cazuri de boală profesională, inclusiv un caz de bronhopneumonie obstructivă cronică, un caz de cancer, un caz de osteocondroză. La fel ca și în anii precedenți, în ramura sănătății cazuri de boli profesionale n-au fost înregistrate.

În anul de referință, în total pe republică au fost comunicate și înregistrate la Inspectoratul de Stat al Muncii 417 cazuri de acci-

dente în câmpul muncii. În rezultatul cercetării au fost clasificate ca accidente grave de muncă 38 de cazuri, în care au suferit 38 persoane. 30 de cazuri au fost calificate ca accidente de muncă mortale, în rezultatul cărora și-au pierdut viața 33 persoane.

În ramura sănătății au fost înregistrate 28 de accidente de muncă în care au suferit 28 de persoane. Accidente de muncă grave sau mortale, în anul 2017, n-au fost înregistrate în domeniul sănătății.

Pentru tratamentul sanatorial al salariaților, din sursele Fondurilor asigurării sociale de stat a fost planificată suma de 2435914,38 lei, dar realmente s-a finanțat 1409944 lei, ceea ce a constituit 57,88 la sută. Ca rezultat, au fost asigurați cu bilete de tratament sanatorial doar 267 de salariați din sistemul sănătății. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a contribuit la tratamentul sanatorial al membrilor de sindicat din contul Fondului de ajutor reciproc și solidaritate.

5.2. Obiective pentru următoarea perioadă:

1. Evaluarea factorilor de risc profesional la locurile de muncă.
2. Constituirea comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă, aprobarea Regulamentelor de funcționare a acestora.
3. Instruirea reprezentanților salariaților cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă și membrilor comitetelor pentru securitate în muncă.
4. Dotarea cabinetelor de protecție și prevenire ale instituțiilor cu materiale informative și normative, instalarea panourilor, schemelor și a altor materiale ce țin de domeniu.
5. Aprobarea planurilor de protecție și prevenire cu activități concrete de lichidare sau diminuare a riscurilor profesionale și finanțare suficientă.
6. Asigurarea cu tratament sanatorial suplimentar din sursele disponibile ale bugetului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.
7. Organizarea și desfășurarea Spartachiadei XXXII a lucrătorilor ocrotirii sănătății din republică.

CAPITOLUL VI

ASISTENȚA JURIDICĂ

Controlul obștesc asupra respectării drepturilor și intereselor profesionale, economice, de muncă și sociale, colective și individuale ale lucrătorilor membri de sindicat din domeniul sănătății este un drept al sindicatelor consfințit atât de legislația națională, cât și de legislația internațională în domeniu. Acest deziderat se realizează inclusiv prin acordarea asistenței juridice membrilor de sindicat, în particular, și organizațiilor sindicale membre ale Federației, în ansamblu.

În 2017, conform datelor furnizate din colectivele de muncă, nu au avut loc acțiuni de protest, nu au fost raportate greve, mitinguri sau pichetări.

Totodată, suntem îngrijorați de faptul că numărul litigiilor individuale de muncă examinate este în creștere. Acesta a constituit **153**, dintre care au fost soluționate pozitiv **112** (73%), fiind dublat în comparație cu anul 2016. Au fost înaintate **18** cereri de către salariați în instanțe de judecată, dintre care **12** persoane (66,7%) au avut câștig de cauză, fiind repuse în drepturi. (tabelul nr.21).

Tabelul nr.21. Date privind conflictele și litigiile de muncă

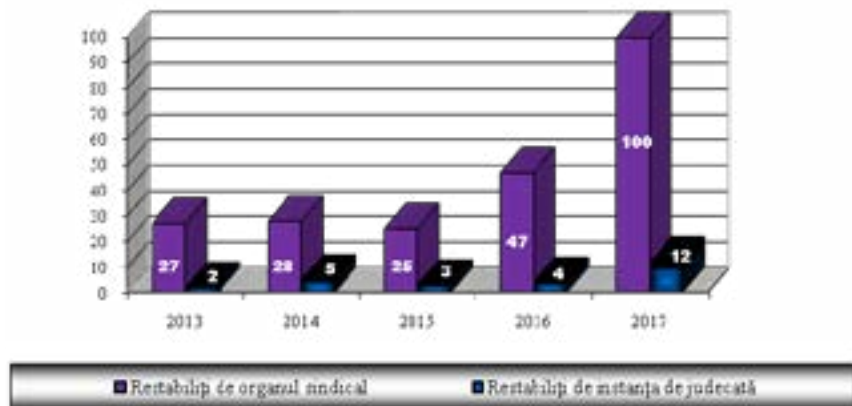
Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Anii				
		2013	2014	2015	2016	2017
1.	Acțiuni de protest, total,	14	8	-	-	-
	Inclusiv:					
1.1.	Greve	-	-	-	-	-
1.2.	Pichetări	6	4	-	-	-
1.3.	Mitinguri	8	-	-	-	-
1.4.	Altele	-	4	-	-	-
2.	Numărul de participanți la acțiunile de protest	401	45	-	-	-
3.	Numărul de zile pierdute	-	-	-	-	-
4.	Numărul de litigii individuale de muncă, total	129	113	42	72	153
4.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	123	79	33	51	112
5.	Adresări în judecată, total	5	11	8	6	18
5.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	2	5	3	4	12

În anul de referință, au fost restabiliți la locul de muncă **112** salariați, dintre care **100** – ca rezultat al negocierilor organului sindical cu angajatorul și **12** au fost repuși în drepturi de către instanțele de judecată (tabelul nr.22, figura nr.4).

Tabelul nr.22. Salariați restabiliți la locul de muncă

Anii	Total	Inclusiv de:	
		Organul sindical	Instanța de judecată
2013	29	27	2
2014	33	28	5
2015	28	25	3
2016	51	47	4
2017	112	100	12

Figura nr.4. Salariați restabiliți la locul de muncă

Constatăm cu îngrijorare că avem un număr mai mare de litigii de muncă în comparație cu anii precedenți, dar și o creștere a numărului de adresări în judecată. Din datele pe care le relevă statistica, am concluzionat că doar 10 la sută din situațiile litigioase sunt soluționate pe cale judiciară, majoritatea fiind soluționate prin consens al comitetului sindical cu administrația. Or, acest fapt relevă activismul liderilor de sindicat, cât și calitățile acestora de buni negociatori.

Unul dintre litigiile individuale de muncă, elucidat și în raportul pe anul 2016, cu privire la restabilirea la locul de muncă a președintelui comitetului sindical al Centrului de Sănătate Publică raional Strășeni, care a fost concediat ilegal de către administrație, a fost soluționat pozitiv, colega noastră fiind repusă în drepturi de către instanța de judecată cu recuperarea daunelor materiale și morale.

Trebuie să menționăm cu îngrijorare că nu avem o stabilitate legislativă, în special în domeniul raporturilor de muncă. Din acest punct de vedere, sfârșitul anului de referință a fost marcat de modificarea și completarea Codului muncii. Un impact social a avut completarea articolului 86 alin.(1) cu litera y¹ - concedierea pentru motivul deținerii de către salariat a statutului de pensionar pentru limita de vârstă. Voința autorilor proiectului a fost ca încetarea raporturilor de muncă cu o parte dintre persoanele care și-au stabilit pensia pentru limita de vârstă să sporească oportunitățile la angajare pentru persoanele tinere, care în prezent nu-și pot găsi un loc de muncă potrivit calificării.

Unii angajatori, însă, au concediat persoanele care dețin statutul de pensionar conform listei, fără a lua în considerare spiritul legii, care comportă un caracter permisiv. Principiul „nu dăuna” este valabil și în cadrul raporturilor de muncă.

În 2017, salariații ne-au sesizat, prin intermediul petițiilor, audiențelor și consultărilor telefonice, inclusiv în cadrul întâlnirilor cu membrii colectivelor de muncă, despre cazurile de încălcare a drepturilor lor. Biroul Executiv s-a implicat prompt, reacționând la fiecare petiție și apariție a litigiilor individuale de muncă. Am concluzionat că un număr mare de situații tensionate se iscă pe motiv de lipsă sau insuficiența comunicării sau chiar a informării eronate a salariaților.

Constatăm că în adresa comitetelor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” au parvenit, pe parcursul anului de referință, circa **29550** de petiții. Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” a fost sesizat direct de către **6935** de membri de sindicat (tabelele nr. 23 și 24).

Tabelul nr.23. Adresări ale membrilor sindicatului către organele de conducere ale organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2013	2014	2015	2016	2017
Total adresări, inclusiv	25440	34302	18024	26252	18363
Eliberarea din funcție	314	264	131	653	267
Angajarea în câmpul muncii	251	460	219	147	544
Reglememntarea timpului de muncă	-	-	-	-	1077
Normarea și remunerarea muncii	2903	3942	897	3710	1075
Odihna și tratamentul balneosanatorial	3006	2623	2090	2492	2423
Acordarea spațiului locativ	547	2169	987	814	157
Plata concediilor de boală	2987	921	1406	3128	1177
Ajutor material	10240	18596	7556	11086	8176
Mulțumiri	3029	3825	2800	1690	1110
Alte probleme	2163	1502	1938	2532	2357

Tabelul nr.24. Adresări ale membrilor sindicatului către Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2013	2014	2015	2016	2017
Achitarea la timp a salariilor	96	101	98	179	202
Acordarea ajutorului material	798	912	900	781	823
Acordarea concediilor (de toate tipurile)	597	620	605	720	799
Acordarea concediilor suplimentare și remunerarea muncii în condiții nocive	213	198	176	349	372
Acordarea înlesnirilor sociale	84	113	107	101	114
Angajarea în câmpul muncii	52	87	79	88	96
Asigurarea cu pensii, indemnizații, compensații și burse	148	135	126	182	201
Calcularea vechimii în muncă	86	98	93	112	97
Conflict cu administrația	123	153	142	127	134
Eliberarea din funcție la inițiativa administrației	74	62	59	107	106
Evidența și acordarea spațiului locativ	9	15	17	12	19
Încălcarea disciplinei de lucru	53	84	81	79	216
Mulțumiri	615	912	897	812	941
Normarea și remunerarea muncii	497	542	535	553	498
Organizarea muncii	195	241	201	384	364
Plata concediilor medicale	119	123	114	122	135
Litigii individuale de muncă	123	113	109	72	153
Tratament balneosanatorial	964	1012	1037	790	709
Diverse	197	457	160	721	956
TOTAL:	5043	5978	5536	6291	6935

Concluzionăm că Federația „Sănătatea” apreciază la justa valoare activismul membrilor Biroului Executiv, care s-au implicat cu responsabilitate în soluționarea tuturor cazurilor de sesizare a încălcărilor drepturilor salariaților membri de sindicat.

Cu certitudine, datorită mișcării sindicale consecvente, se reușește menținerea păcii sociale în colectivele de muncă din ramura sănătății.

Obiective de viitor orientate spre asigurarea asistenței juridice a membrilor de sindicat:

1. *Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat.*
2. *Promovarea și respectarea principiului de demnitate în muncă.*
3. *Asigurarea respectării dreptului fiecărui salariat la muncă, inclusiv garanția locului de muncă etc.*
4. *Contribuirea la remedierea și aplanarea extrajudiciară a litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă.*
5. *Consultarea membrilor de sindicat pe toate procedurile cu privire la litigiile individuale și conflictele colective de muncă.*
6. *Apărarea în instanțele de judecată a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat pe probleme ce țin de relațiile de muncă.*
7. *Neadmiterea muncii forțate, muncii neplătite, discriminării în domeniul raporturilor de muncă.*
8. *Neadmiterea discriminării în sfera muncii, inclusiv pe criteriu de vârstă.*
9. *Protejarea egalității salariaților, fără nici o discriminare, la avansare în serviciu.*
10. *Examinarea operativă a petițiilor membrilor de sindicat.*
11. *Promovarea încadrării în câmpul muncii a salariaților în baza contractelor individuale de muncă pe durată nedeterminată, iar în cazuri aparte – pe o durată de cel puțin 2 ani.*
12. *Educația juridică continuă a membrilor de sindicat.*
13. *Efectuarea controalelor comune ale respectării legislației muncii, în comun cu Inspekția muncii a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.*

14. *Elaborarea și promovarea în comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, deputații-medici din Parlament, a unui proiect de lege de modificare și completare a Codului contravențional și a Codului penal în vederea instituirii sancțiunilor administrative și penale pentru persoanele care atentează la integritatea psihică și fizică a lucrătorului medical.*

CAPITOLUL VII

APARTENENȚA LA SINDICAT ȘI RESPECTAREA PREVEDERILOR STATUTARE

Activitatea organizațiilor sindicale de toate nivelurile ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în anul 2017, poate fi apreciată drept una efectivă. În această perioadă, Federația „Sănătatea” s-a afirmat ca o organizație democratică, cu o poziție fermă și imagine pozitivă în societate.

Consolidarea organizațiilor sindicale și perfecționarea activității organizatorice a fost, este și va fi un obiectiv primordial al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care joacă un rol important în dezvoltarea și modernizarea Sindicatului. Situația social-economică, reformele din sectorul sănătății, dar și exodul masiv al lucrătorilor medicali, cât și al populației, în ansamblu, necesită modificări ale formelor și metodelor de activitate ale organelor sindicale, iar consecințele rezultă, în mare parte, de nivelul de pregătire, competență, profesionalism, calificare, dar și de solidarizarea, coeziunea și activizarea comunității sindicale din sistemul sănătății.

În anul de referință, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a orientat primordial activitatea spre realizarea prevederilor Strategiei Federației, adoptate de către Congresul VI din 29.05.2015, în vederea consolidării organizațiilor sindicale, perfecționării activității organizatorice și promovării reformelor în sistemul sănătății. În acest context, Federația și-a concentrat eforturile pe fortificarea organizațională și de efectiv, cât și solidarizarea organizațiilor sindicale de toate nivelurile; sporirea atractivității și credibilității organizațiilor

sindicale primare; însușirea și aplicarea metodelor moderne de recrutare a noilor membri de sindicat și de creare a noilor organizații sindicale primare atât în sectorul public, cât și în cel privat.

Conform structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea”, la 1 ianuarie 2018 activau 274 organizații sindicale primare, inclusiv 32 organizații sindicale raionale, 32 asociații sindicale raionale din asistența medicală primară, 43 organizații sindicale primare din instituțiile republicane și 2 Consilii municipale (*tabelul nr.25*). De notat că din numărul total de organizații sindicale membre ale Federației „Sănătatea” una este din sectorul privat, și anume Clinica de Medicină Estetică „Sancos”.

Tabelul nr.25. Evoluția organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Anii	Organizații sindicale primare	Organizații sindicale raionale	Consilii municipale
2010	208	9	2
2015	274	9	2
2016	274	64	2
2017	274	64	2

La moment, putem afirma cu certitudine că instituirea asociațiilor sindicale raionale din asistența medicală primară și organizațiilor sindicale raionale ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a decurs cu succes. Menționăm că în anul 2017, au fost instituite asociații sindicale raionale din asistența medicală primară în raioanele Florești, Ceadâr-Lunga, Comrat, Ocnița, Cahul. Astfel, în 25 de raioane sunt instituite asociații sindicale raionale din asistența medicală primară din componența cărora fac parte toate Centrele de sănătate. Din păcate, în componența a 10 asociații sindicale raionale

nu se înscriu membrii organizațiilor sindicale din raioanele Anenii Noi – 2 Centre de sănătate; Călărași – 4; Comrat – 2; Nisporeni – 1; Orhei – 7; Strășeni – 2; Șoldănești – 2; Ștefan Vodă – 3; Taraclia – 2.

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale de către președinții organizațiilor sindicale primare, se relevă: 1 organizație cu un număr total de 3000 membri și mai mult; 3 – de la 1000 la 3000; 29 organizații sindicale – de la circa 400 la 1000; 55 – de la circa 100 la 400; 63 – de la circa 50 la 100; 102 – de la 16 la 50 și 20 organizații sindicale de la 3 la 15 membri de sindicat (*tabelul nr.26*).

Tabelul nr.26. Componenta numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Organizații sindicale	Numărul total de organizații sindicale	Numărul membrilor de sindicat						
		de la 3 la 15	de la 16 la 50	de la 51 la 100	de la 101 la 400	de la 401 la 1000	de la 1001 la 3000	de la 3000 și mai mult
Din sectorul public	273	20	102	63	55	29	3	1
Din sectorul privat	1	-	1	-	-	-	-	-
Total	274	20	103	63	55	29	3	1

De menționat că afilierea la sindicat în majoritatea instituțiilor prezintă 85-95% din numărul total al salariaților. În total, la evidență în cele 274 organizații sindicale primare se află 43540 membri de sindicat, ceea ce constituie 90,7% din numărul total de angajați – 48006. Or, cu 430 membri creștere față de anul 2016 (*tabelul nr.27*).

Tabelul nr.27. Evidența apartenenței la sindicat

Anii	Numărul total de salariați	Numărul total al membrilor de sindicat	Au fost recrutați în sindicat	Au încetat calitatea de membru de sindicat pe diferite motive	Inclusiv pe motive:		
					Au abandonat sindicatul	De concediere	Alte
2010	54421	51215	6464	5329	384	4658	287
2015	49130	43970	4225	5478	204	5159	115
2016	47510	43110	4405	5649	244	5306	99
2017	48006	43540	4361	3931	227	3652	52

Din păcate, se înregistrează o rată extrem de joasă de apartenență la sindicat, în special, în colectivele de muncă din sectorul sănătății al raioanelor Orhei, Șoldănești, Călărași; în Institutul de Ftiziopneumologie, Institutul Mamei și Copilului, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, în care doar 50-60% sunt membri de sindicat.

De remarcat că din numărul total de membri de sindicat – 43540, 13932 sunt tineri (până la 35 ani), adică 31,9 la sută. În instituțiile de învățământ din sectorul sănătății, cum ar fi: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raiasa Pacalo” și Colegiile de medicină din mun. Bălți, raioanele Cahul, Orhei, Ungheni, în anul de referință, și-au făcut studiile 8697 de studenți și elevi, dintre care 7286 sau 83,7% erau membri de sindicat, (*tabelul nr.28*).

Tabelul nr. 28. Cota sindicaliștilor tineri (până la 35 ani), inclusiv a studenților și elevilor din instituțiile de învățământ medical, în raport cu totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de membri de sindicat	Inclusiv tineri		Inclusiv studenți / elevi		
		Numărul	%	Numărul total de studenți / elevi	Din ei membri de sindicat	Procentul apartenenței la sindicat
2015	43970	14796	33,6	8979	8130	90,5
2016	43110	13908	32,3	8710	7357	84,5
2017	43540	13932	31,9	8697	7286	83,7

De subliniat că prevederile Convenției OIM nr.111 privind eliminarea discriminării la angajare, instruire și ocupare a locului de muncă pe criterii de rasă, culoare, gen, religie, opinie publică, naționalitate sau origine sexuală și nr.100, privind egalitatea de remunerare, în sectorul sănătății, precum și prevederile legislației naționale, se respectă. Astfel, din numărul total de membri de sindicat, 33961 sau 77,9% sunt femei (tabelul nr.29).

Tabelul nr.29. Raportul membrilor de sindicat femei față de totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv femei	
		Numărul	%
2015	43970	34296	78,9
2016	43110	33700	78,2
2017	43540	33961	77,9

Menționăm că organizațiile sindicale membre ale Federației funcționează eficient în baza programelor de activitate, regulamentelor și hotărârilor elaborate și aprobate de către Biroul Executiv, Consiliul Republican și Congresul Federației.

În anul de referință, în organizațiile sindicale primare au fost desfășurate 476 de adunări/conferințe sindicale, 2052 ședințe ale comitetului sindical, lansate 786 discursuri (rapoarte), editate și publicate materiale informaționale orientate spre membrii de sindicat. Concomitent, sunt instalate panouri informative „Viața sindicală”, iar în 1100 cazuri au fost folosite și alte forme de comunicare cu membrii de sindicat (tabelul nr.30).

Tabelul nr.30. Activitatea organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale

Anii	Ședințe ale organului electiv al organizațiilor sindicale primare	Adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare	Discursuri, rapoarte	Alte forme
2015	2310	469	469	713
2016	1881	361	737	1335
2017	2052	476	786	1100

În anul 2017, Consiliul Republican a fost convocat pe 15 aprilie, în ședința căruia s-a discutat raportul anual și au fost trasate prioritățile de activitate pentru viitor ale Federației Sindicale „Sănătatea”, confirmate cheltuielile din anul 2016 și adoptate obiectivele pentru anul 2017, cu referință la bugetul sindical și bugetul de asigurări sociale de stat.

În cele 6 convocări ale Biroului Executiv al Federației Sindicale

„Sănătatea” din Moldova au fost examinate diverse chestiuni, dintre cele mai relevante fiind: „Cu privire la convocarea ședinței în plen a Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la menționarea cu insigne de onoare a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea seminarului educațional, sesiunea III, cu genericul „Parteneriatul social în sfera muncii”, specialitatea „Negociator sindical”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea seminarului de instruire a activului organizației sindicale a colaboratorilor Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea seminarului educațional, sesiunea IV, cu genericul „Parteneriatul social în sfera muncii”, specialitatea „Negociator sindical”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea Programului educațional „Formare de formatori” al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la totalurile organizării odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2017”; „Cu privire la abonarea organizațiilor sindicale a săptămânalului „Vocea poporului” pentru anul 2018”; „Cu privire la dările de seamă privind activitatea organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, pe anul 2017”; „Cu privire la aprobarea listei responsabililor Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova de monitorizare și prezentare a rapoartelor anuale 2017” și altele.

Cu o deosebită satisfacție relatăm că în anul 2017 cazuri de încălcare a drepturilor garantate pentru persoanele alese în organele sindicale nu s-au înregistrat.

În perspectivă, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își va orienta activitatea pe următoarele:

1. Continuarea realizării prevederilor Strategiei aprobate de Congresul VI din 29.05.2015 și Programului de activitate aprobat de Consiliul Republican din 16.04.2016 ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

2. Consolidarea structurii organizatorice a Federației „Sănătatea”.

3. Organizarea activităților de motivare a apartenenței la sindicat, menținere și activizare a actualilor membrii de sindicat.

4. Recrutarea de noi membri de sindicat și instituirea organizațiilor sindicale în unitățile de profil nou-create și în sectorul privat al medicinei.

5. Monitorizarea situației din organizațiilor sindicale primare și coordonarea activității organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale.

CAPITOLUL VIII

DREPTURILE ȘI GARANȚIILE SINDICATULUI – REPREZENTANT AL SALARIAȚILOR

Activitatea diversă a sindicatelor necesită un anumit sistem de garanții pentru a asigura funcționarea normală a organizațiilor sindicale, utilizarea reală a oportunităților disponibile pentru a proteja drepturile și interesele legitime ale membrilor de sindicat.

Unul din drepturile semnificative ale sindicatului, și anume libertatea sindicală, a fost proclamat ca un postulat de bază al OIM și înscris în Constituția sa încă în 1919. Preambulul Constituției OIM stipulează în mod expres libertatea sindicală ca o condiție necesară pentru a ajunge la justiția socială și garantarea unei păci mondiale durabile.

Actualmente, în Republica Moldova funcționează două integrități principale care legiferează drepturile sindicale: Codul muncii al Republicii Moldova și Legea sindicatelor. Legea cu privire la sindicate și Codul muncii stabilesc un sistem de garanții pentru drepturile sindicale. Necesitatea acestor garanții este legată de exercitarea scopului de bază a sindicatelor, și anume apărarea drepturilor și reprezentarea intereselor de muncă, profesionale, economice și sociale ale salariaților membri de sindicat.

Cele mai importante surse care reflectă drepturile sindicale sunt:

- standardele internaționale ale muncii adoptate prin convenții ale OIM: Convenția nr.87/1948 privind libertatea de asociere și protecția dreptului de organizare și Convenția nr.98/1949 privind dreptul de organizare și negociere colectivă, precum și Declarația Universală a Drepturilor Omului;

- standardele naționale: Constituția, Codul muncii al Republicii Moldova, Legea sindicatelor, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Contractele colective nivel de unitate.

Legea sindicatelor prevede și garanții oferite de activitatea sindicală, atât organizației sindicale, cât și liderilor de sindicat și membrilor săi.

Drepturile organizațiilor sindicale

- a se constitui fără autorizație prealabilă;
- a fi independente (față de organele de stat, partidele politice);
- a constitui structuri proprii (de unitate, ramură, profesie sau teritoriu);
- la alegerea liberă a reprezentanților;
- a desemna reprezentanți în organele de conducere ale structurii sindicale la care este afiliată;
- a elabora regulamente proprii, de a-și organiza gestiunea și activitatea precum și de a-și formula programe proprii de acțiune;
- la negociere colectivă;
- a apela la proceduri de soluționare a litigiilor prin mediere sau conciliere, la petiție, protest, miting, demonstrație, grevă, campanie de scrisori etc.;
- la întrunire publică;
- a participa, prin reprezentanții aleși, în consiliile de administrație, la discutarea problemelor de interes profesional, economic, social sau cultural;
- a fi consultate, prin delegați desemnați, la elaborarea proiectelor de acte normative cu referință la raporturile de muncă, contractele colective de muncă, protecția socială, precum și orice fel de reglementări cu privire la dreptul de asociere și la activitatea sindicală;
- a-și apăra membrii săi în probleme ce decurg din legislația muncii și din Contractele colective de muncă în fața instanțelor judecătorești, a consiliului de administrație și a altor organe de stat sau obștești, prin apărători proprii sau aleși;

- a primi informațiile necesare pentru negocierea contractului colectiv de muncă, precum și cele privind constituirea și folosirea fondurilor destinate îmbunătățirii condițiilor la locul de muncă, protecția muncii și utilităților sociale, asigurărilor și protecției sociale;
- alte drepturi ce decurg din statutele proprii.

Drepturile și obligațiile membrilor de sindicat

DREPTURI:

- a se înscrie și de a se retrage oricând din sindicat, fără nici o îngrădire sau autorizare prealabilă;
- a alege și de a fi ales;
- la vot;
- la informare;
- la opinie;
- la apărare;
- a beneficia de prevederile Contractului colectiv de muncă;
- a apela la forme de protest sindical;
- a participa la orice acțiune sindicală;
- a primi ajutor, asistență juridică;
- petiționare, plângere etc.;
- a beneficia de protecția sindicatului în cazul schimbării locului de muncă, sancționării, disponibilizării etc.;
- alte drepturi ce decurg din statutele proprii.

OBLIGAȚII:

- să cunoască și să respecte legislația în vigoare și prevederile propriului statut;
- să participe și să susțină organizația din care face parte în lupta unită pentru apărarea drepturilor și libertăților membrilor de sindicat;
- să achite la timp cotizația sindicală;
- să participe la acțiunile inițiate de sindicat privind apărarea intereselor membrilor de sindicat;
- să respecte etica profesională, să dovedească consecvență în do-

meniul pregătirii și competenței profesionale;

- atunci când nu sunt de acord cu hotărârile majorității, trebuie să se abțină de la orice acțiune care ar putea împiedica realizarea acestora;
- să nu inițieze acțiuni care ar putea aduce prejudicii organizației din care face parte;
- alte obligații care decurg din statutele proprii.

Drepturile și obligațiile liderilor de sindicat

DREPTURI

- a reprezenta sindicatul;
- la protecția legii împotriva oricăror forme de condiționare, constrângere sau limitare a exercitării funcției lui;
- la reducerea programului lunar de până la 5 zile pentru activitate sindicală;
- obligația angajatorului să asigure suplinirea liderului trimis la cursuri de formare și perfecționare sindicală, stagii de pregătire sindicală – în țară sau în străinătate – schimburi de experiență, precum și alte acțiuni sindicale și să le sprijine efectiv;
- membrii de sindicat, aleși în organele de conducere ale organizațiilor sindicale, care au postul rezervat, beneficiază de toate drepturile statutare. Acestora li se recunoaște ultimul calificativ obținut anterior degrevării totale. De asemenea dreptul de a avea un salariu egal cu acela pe care l-ar fi avut în condiții de continuitate la locul de muncă, la revenirea în postul avut după încheierea mandatului;
- pe toată durata exercitării mandatului, precum și pe o perioadă de 2 ani de la încetarea acestuia, reprezentanților aleși în organele de conducere ale sindicatelor nu li se poate modifica contractul individual de muncă și nu pot fi concediați pentru motive neimputabile lui;
- a urmări la locul de muncă modul în care sunt respectate drepturile salariaților prevăzute în contractele colective de muncă și în contractele individuale de muncă;
- a negocia.

OBLIGAȚII

- a răspunde întrebărilor membrilor de sindicat;
- a distribui materiale informative;
- a ține la curent membrii sindicatului în legătură cu problematica domeniului;
- a lua apărarea salariaților în situațiile impuse;
- a asigura respectarea drepturilor salariaților din unitatea sa;
- a atrage noi membri în cadrul organizației;
- a asigura, stabilitatea, vitalitatea și unitatea în cadrul structurilor sindicale;
- a comunica permanent cu organizația raională;
- a participa la acțiunile inițiate de organizația sindicală raională.

Libertatea sindicală este considerată un drept al omului manifestându-se atât în plan individual, prin consacrarea dreptului unui salariat/angajat să adere sau nu în mod liber la un sindicat, să se retragă atunci când dorește, cât și în plan colectiv, recunoscându-se posibilitatea sindicatelor de a se asocia sau de a se afilia la o organizație sindicală.

Pentru a constitui o forță reală la locul de muncă, sindicatul trebuie să-și facă simțită prezența în mod concret. Prezența sindicatului trebuie simțită tot timpul, nu numai în momente de criza sau când au loc negocieri. Sindicatul își poate afirma prezența sa prin panouri informaționale, cât și prin participarea în diverse comisii la nivel de unitate.

În anul 2017, am constatat că în unitățile din sectorul sănătății drepturile și garanțiile sindicatului sunt recunoscute de partenerii sociali de toate nivelurile.

Totuși, în unele unități garanțiile legale ale organizației sindicale nu au fost respectate. S-a constatat că pe parcursul anului 2017, administrația unor unități medicale a limitat participarea liderilor de sindicat la lucrările consiliului medical, consiliului de administrare, comisiilor permanente de atestare și tarifare, comisiilor pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate, comisiilor pentru soluționarea litigiilor medicale, agențiilor teritoriale de asigurări în medicină (tabelul nr.31).

Tabelul nr.31. Reprezentarea organelor sindicale în organele colegiale

Denumirea organelor colegiale	Numărul de unități unde sunt reprezentate de organele sindicale (din total 274 organizații sindicale)
Consiliul medical	197
Consiliul de administrare	119
Comisiile permanente de atestare și tarifare	145
Comisiile pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate	53
Comisiile pentru litigiile de muncă	130

Astfel, prin limitarea participării liderilor sindicali la administrarea unității se neglijează drepturile și interesele întregului colectiv de muncă, care a delegat prin votul său liderii de sindicat pentru a-i apăra drepturile și reprezentarea intereselor în raporturile cu administrația.

Cu regret, unii lideri sindicali manifestă pasivitate sau indiferență, neglijând astfel drepturile și interesele colegilor. Ei nu verifică respectarea actelor legislative și altor acte normative privind timpul de muncă și de odihnă; salarizarea; protecția muncii și condițiile de muncă, precum și executarea prevederilor Convențiilor colective nivel național și de ramură și Contractelor colective de muncă; nu vizitează și nu inspectează subdiviziunile în care activează membrii de sindicat pentru a stabili corespunderea condițiilor de muncă normelor de protecție reglementate; nu prezintă propuneri angajatorului pentru soluționarea efectivă a problemelor de eliminare a neajunsurilor depistate; nu efectuează, în mod independent, expertiza con-

dițiilor de muncă și a asigurării securității la locurile de muncă etc.

Așa dar, toate cele enumerate sunt drepturi ale liderilor de sindicat - reprezentanți ai salariaților membri de sindicat, dar și obligații ale liderilor de sindicat față de membrii de sindicat. Este necesar ca liderii sindicali din unitățile în care nu se respectă în totalitate drepturile și garanțiile membrilor de sindicat, să acorde o atenție sporită managementului sindical. În așa caz, liderul sindical nu va fi învinovățit niciodată de membrii de sindicat de pasivitate, indiferență, alianță cu administrația. Exercițându-și drepturile garantate prin lege, ei își onorează obligațiile față de colegii care i-au delegat în funcție, ca persoane diligente și responsabile, care pun mai presus de toate interesele membrilor colectivului.

Analizând rapoartele anuale ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, s-a constatat că în anul de referință, comitetele sindicale au participat activ la elaborarea propunerilor la proiectele actelor normative și legislative ce vizează normele de muncă. Au fost avizate proiecte de ordine și regulamente ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Hotărâri de Guvern și legi ale Parlamentului Republicii Moldova, regulamente și dispoziții ale administrației unităților medicale. Practic, în toate unitățile medicale a fost examinată situația economico-financiară la adunarea/conferința colectivului de muncă la care liderii de sindicat au înaintat mai multe propuneri privind îmbunătățirea managementului mijloacelor financiare disponibile cu utilizarea economiilor întru suplimentarea veniturilor salariale.

Drepturile și garanțiile sindicatului reprezintă o valoare, un patrimoniu incontestabil al mișcării sindicale.

Legea sindicatelor și Convenția colectivă (nivel de ramură) prevăd un șir de obligații ale angajatorilor privind asigurarea condițiilor pentru activitatea comitetelor sindicale în unități, însă constatăm, cu regret, că aceste drepturi sunt încălcate în multe instituții.

Sarcina organizațiilor sindicale de toate nivelurile pentru perioada următoare este de a monitoriza respectarea necondiționată a actelor normative ce țin de drepturile și garanțiile organizațiilor sindicale

și ale membrilor de sindicat.

În conformitate cu Legea sindicatelor, angajatorul are obligația de a acorda organizațiilor sindicale primare, o încăpere dotată cu inventarul necesar pentru organizarea adunărilor sindicale și păstrarea documentelor (*tabelul nr.32*). Angajatorul este obligat să asigure organizația sindicală primară, în mod gratuit, cu încăpere încălzită, electricată precum și echipament de birou și de comunicații. Suplimentar, în Contractele colective se poate prevedea și alte condiții benefice pentru asigurarea activității organului sindical: utilizarea gratuită a încăperilor pentru recreere și sport, petrecerea timpului liber prin organizarea activităților cultural-sportive în vederea întremării sănătății lucrătorilor și membrilor familiilor acestora, etc. Angajatorul, dacă este prevăzut în Contractul colectiv de muncă, alocă fonduri organizației sindicale primare pentru activitățile culturale și sportive.

Tabelul nr.32. Dotarea comitetelor sindicale

Denumirea mijloacelor de informare	Numărul
Telefon	134
Fax	101
Tehnică de multiplicare	100
Panouri informaționale	155
Biblioteca	69
Computator	118
Acces la internet	131

Biroul Executiv, de comun cu liderii sindicali, trebuie să insiste către administrația unității asupra realizării dispoziției legale prevăzute de art.35 alin.(5) din Legea sindicatelor, cu referință la stabilirea surselor financiare în mărime de cel mult 0,15% din fondul de salarii, respectiv, în devizul de venituri și cheltuieli al unității, pentru soluționarea problemelor salariaților.

Drepturile și garanțiile membrilor de sindicat trebuie promovate și însușite de către liderii și activul sindical. Numai așa vom reuși să fim pe poziții de egalitate cu partenerii sociali, pentru a putea negocia și cere respectarea drepturilor membrilor de sindicat pe care îi reprezentăm.

Funcția și scopul principal al organizației sindicale de bază - să reprezinte și să protejeze drepturile sociale, de muncă și profesionale ale membrilor săi, sindicatul îl realizează și atinge prin încheierea unei Convenții colective nivel de ramură și monitorizarea punerii în aplicare a acesteia în continuare. Anul 2017, a fost un an când s-a lucrat intens asupra elaborării unui nou proiect al Convenției colective (nivel de ramură) pentru perioada 2018-2021. Toate propunerile la subiect, care au parvenit din organizațiile sindicale afiliate la Federația Sindicală "Sănătatea" din Moldova, au fost discutate în cadrul Biroului Executiv. Proiectul convenției a fost plasat pe pagina web a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru dezbateri publice. Ulterior, a fost aprobat de către partenerii social nivel de ramură printr-o hotărâre comună din 31.01.2018.

Sindicatul active și puternice există pentru a reprezenta interesele muncitorilor, ele au un rol pozitiv în cadrul întreprinderii, al comunității și al întregii societăți. Participarea muncitorilor la deciziile patronatului prin intermediul sindicatelor are drept rezultat moralul ridicat al muncitorilor, o fluctuație mai redusă a forței de muncă de la o instituție la alta, rezolvarea în comun a problemelor, salarii mai mari și condiții de muncă mai bune. Un sindicat nu este o bagheta magică. Sindicatul este puternic doar în măsura în care membrii săi sunt uniți și solidari. Sindicatul rămâne însă singurul mijloc de a asigura protecția și siguranța unui loc de muncă.

Pentru viitor, activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și a organizațiilor afiliate urmează să se axeze pe următoarele:

1. Atenționarea liderilor sindicali și a conducătorilor unităților medicale privind obligativitatea respectării drepturilor și garanțiilor de activitate a organelor sindicale.

2. Antrenarea tinerilor și femeilor în activitatea sindicală și promovarea lor în organele de conducere.

3. Instruirea cadrelor sindicale profesioniste, responsabile, pentru a asigura conducerea efectivă a organizației sindicale.

4. Recrutarea noilor membri.

5. Monitorizarea încălcărilor drepturilor sindicale și contracararea fenomenelor de acest gen.

CAPITOLUL IX

ACTIVITATEA EDUCAȚIONALĂ ȘI DE FORMARE SINDICALĂ

Dezvoltarea sistemului educațional este un alt obiectiv de bază al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care a jucat un rol esențial în dezvoltarea și modernizarea sindicatului. Condițiile și situația social-economică în schimbare, reformele din sistemul sănătății implică și modificări ale formelor și metodelor de activitate a organelor sindicale, iar rezultatele depind în mare măsură de nivelul de pregătire a cadrelor și activului sindical, de competența, profesionalismul și calificarea lor. Scopul educației sindicale este instruirea continuă a activului sindical, care să asigure un nivel de cunoștințe și abilități ce ar corespunde condițiilor contemporane și actualității problemelor sindicale; informarea la timp a membrilor de sindicat; crearea condițiilor de creștere profesională și a șanselor în câmpul muncii.

Politica educațională a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost stabilită de către Congresul VI din 29.05.2015, care a aprobat Strategia Federației în domeniul educației și formării sindicale. Consiliul Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a adoptat obiectivele educaționale anuale, care prevăd realizarea unui program de formare de formatori în comun cu Institutul muncii și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova. Întru realizarea acestui obiectiv Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a adoptat Statutul și Regulamentul de atestare a formatorului, iar la 28.09.2017 a adoptat Programul educați-

onal Formare de formatori al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care determină conceptul, structura și obiectivul general al Programului. La 8-10 noiembrie 2017 a fost organizată și desfășurată prima sesiune din cadrul proiectului. Agenda sesiunii a cuprins următoarele module: principiile și legitățile învățării adulților; motivațiile și barierele învățării în vârstele adulte; rolul formatorului sindical; comunicarea interpersonală; stiluri de învățare; sistemul asigurărilor sindicale; tactica sindicatelor în contextul ultimelor modificări și completări în legislația muncii. Programul prevede încă trei sesiuni, care se vor desfășura pe parcursul anului curent, și va finaliza cu evaluarea și certificarea formatorilor în formare în cadrul unor seminare organizate la nivel local.

În anul de referință s-au desfășurat două sesiuni din cadrul Programului licențiat al Institutului Muncii „Parteneriatul social în sfera muncii”, specialitatea „Negociator sindical”, finisând instruirea celui de al 8-lea grup de lideri sindicali. În total, în cadrul acestui program au fost instruite peste 200 de persoane sau o majoritate absolută a liderilor sindicali din unitățile sanitare de nivel raional, municipal și republican. Programul a inclus și modulul „Securitatea și sănătatea în muncă” pentru sindicaliștii cu răspunderi specifice în domeniu.

Un rol important pentru Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova l-a avut participarea la Proiectul organizat și finanțat de către partenerii externi – Proiectul PSI/FNV Mondiaal (Olanda) „Consolidarea dialogului social în Republica Moldova”. În cadrul proiectului au fost organizate 19 activități educaționale, inclusiv la nivel local, la care au participat 1252 de persoane. În anul 2017, la nivel internațional au fost instruite 24 de persoane, inclusiv în cadrul Campaniei de sănătate (PSI/OIM); Forumului internațional pentru tinerii sindicaliști (PSI); recrutării sindicale (Institutul European al Sindicatelor); reformei sistemului sănătății (EPSU), dialogului social (PSI).

Având drept scop implicarea și participarea nemijlocită a activului sindical în procesul elaborării proiectului Convenției colective (nivel de ramură), au fost organizate două seminare educaționale practice, la care au participat 80 de lideri sindicali. La 25-27 august

2017 activul sindical al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în număr de 48 persoane a participat la un seminar local cu genericul: „Modificările și completările Codului mucci” și „Reformele sistemului sănătății”. Reprezentanții Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au participat la diferite activități educaționale organizate la nivel național de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, inclusiv la Școala sindicală, programul formare de formatori, perfecționare a formatorilor și a cadrelor sindicale etc.

Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul educației și formării sindicale pentru perioada următoare:

1. *Consolidarea sistemului educațional al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova prin intensificarea educației sindicale la toate nivelurile, accentul fiind pus pe organizațiile sindicale primare din sectorul rural.*

2. *Finalizarea programului de formare de formatori, în comun cu Institutul Muncii și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova.*

3. *Promovarea educației sindicale în rândul tinerilor membri de sindicat.*

4. *Asigurarea unității instruirii teoretice și practice, adaptate la cerințele actuale și reieșind din necesitățile activului și cadrelor sindicale.*

5. *Elaborarea, organizarea și desfășurarea, în comun cu partenerii sociali, a proiectelor de formare în domeniul raporturilor de muncă cu participarea experților și cadrelor din mediul academic.*

6. *Colaborarea și schimbul de experiență cu sindicatele ramurale naționale și internaționale.*

CAPITOLUL X

ACTIVITATEA INFORMAȚIONALĂ

*„Un om informat este un om puternic”
(John Davison Rockefeller)*

Informarea sindicală este o parte esențială și indispensabilă a activității Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Rolul ei este deosebit de valoros în condițiile schimbărilor majore, incertitudinilor social-economice și politice, situațiilor dificile și complexe atât la nivel mondial, cât și național, care necesită competență, profesionalism și implicare din partea activiștilor sindicali, membrilor de rând ai sindicatului, angajaților sectorului sănătății și a întregii societăți.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în anul 2017, și-a desfășurat activitatea informațională având drept scop realizarea prevederilor Strategiei Federației „Sănătatea” pe anii 2015-2020, adoptată de Congresul VI din 29.05.2015, ce țin, inclusiv, de organizarea și desfășurarea multidimensională a activităților de informare a liderilor, activului sindical și membrilor de sindicat din cadrul organizațiilor sindicale existente din instituțiile medico-sanitare de nivel republican, cât și municipal, raional, plasând accentul pe dezvoltarea și fortificarea organizațiilor sindicale prin informarea, implicarea și activizarea cât mai eficientă și rezultativă a factorului uman.

Activitățile de informare și comunicare cu publicul au fost organizate și desfășurate corespunzător evenimentelor din ramura sănătății, dar și în conformitate cu cerințele activiștilor sindicali, membrilor de sindicat și ai societății medicale.

În acest context, activitatea informațională a fost orientată spre crearea unei imagini obiective și transparente a Federației, cât și a opiniei publice imparțiale despre instituția federală a sindicatului din sistemul sănătății, prin informarea nu doar a membrilor de sindicat, dar și a partenerilor sociali, partenerilor și organizațiilor internaționale despre activitatea sindicală din ramura sănătății al Republicii Moldova.

Toate aceste imperative au fost realizabile prin intermediul paginii WEB a Federației Sindicale „Sănătatea” – www.sindsan.md și, totodată, reflectarea informației pe pagina de facebook a Federației – www.facebook.com/sindicatul.sanatatea. Astfel, pe aceste căi de informare au fost publicate toate noutățile și materiale informative, ce se referă la activitățile întreprinse de către Federație și, la solicitarea organizațiilor sindicale primare, despre activitatea acestora. Ca rezultat, mai multe instituții mass-media din țară au preluat comunicate publicate pe pagina WEB a Federației, iar unele materiale publicate pe site au servit instituțiilor media drept surse suplimentare de informații în procesul de elaborare a unor publicații. Drept urmare a distribuirii informațiilor prin intermediul mass-media, se atestă lărgirea ariei de informare directe a asupra membrilor de sindicat și nu numai.

Menționăm, în aceeași ordine de idei, participarea conducerii Federației „Sănătatea” la emisiunea „Dialog social”, organizată de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și difuzată în fiecare marți, de la 21.20, la TV Moldova 1. Spre exemplu, în ediția din 11.04.2017 a fost relevat subiectul desfășurării ședinței Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”, la care s-au enunțat totalurile anului precedent și trasat obiectivele pentru anul 2017. Totodată, în ediția menționată a fost relatat un exemplu de bune practici sindicale din cadrul Centrului de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pocalo”. În aceeași ediție, la rubrica „Loc de dialog”, Rodica Vilcu, prezentatoarea emisiunii, a discutat subiectul reușitelor întreprinse de către Federația Sindicală „Sănătatea” cu Aurel Popovici, președintele Federației. De notat că, la solicitarea

echipei emisiunii „Dialog social”, dl Igor Zubcu, vicepreședinte al Federației Sindicale „Sănătatea”, a participat cu reflecții la rubrica „Sfatul juristului”.

Menționăm că, în paralel, a continuat procesul de informare a societății despre activitatea mișcării sindicale din sectorul sănătății prin intermediul agențiilor de știri, ziarelor și posturilor de radio, precum: Vocea poporului, TV Moldova 1, Radio Noroc, Publika TV.

În perioada anului 2017, Federația Sindicală „Sănătatea” a continuat editarea și distribuirea materialelor informative în vederea informării ample a membrilor de sindicat și activizării liderilor pe dimensiunile sindicale. Astfel, în anul de referință, au fost editate 4 numere de buletin informativ „Curierul Sanitas”, tirajul acestuia variind de la 3000 la 4000 de exemplare. Or, numărul total de exemplare a constituit 15000, în perioada nominalizată. Tot la acest capitol menționăm elaborarea și publicarea pliantelor informative, prin intermediul cărora Federația „Sănătatea” a relatat opiniei publice informații generale despre activitatea sa, obiectivele prioritare și a menționat unele avantaje de a fi membru de sindicat al Federației – unicul reprezentant al salariaților din ramura sănătății.

Tradițional, Federația Sindicală „Sănătatea” coordonează abonarea ziarului sindical „Vocea poporului”. Așadar, la finele anului 2016, prin adoptarea hotărârii Biroului Executiv nr.11 din 07.11.2016 „Cu privire la abonarea organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova la ziarul „Vocea poporului” în anul 2017”, liderii sindicali au fost îndemnați să aboneze comitetele pe care le reprezintă atât săptămânalul „Vocea poporului”, cât și alte publicații.

În rezultatul examinării și analizei datelor prezentate în formularele rapoartelor anuale de către președinții organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea”, s-a constatat că abonarea publicațiilor periodice, în anul de referință, a scăzut, înregistrând 1211 abonamente (a. 2016 – 1357). Considerăm că această scădere este cauzată de utilizarea tot mai frecventă a tehnologiilor informaționale moderne. O descreștere se remarcă și la rubri-

cile publicații în presa periodică (a. 2017 – 238; a. 2016 – 269;) și discursuri, interviuri în mass-media (a. 2017 – 103; a. 2016 – 248;) (tabelul nr.32).

Tabelul nr.32. Dinamica activităților informaționale

Denumirea formelor de informare	Anii					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Abonați la presa periodică	2624	2702	1962	1713	1357	1211
Publicații în presa periodică	481	345	313	399	269	238
Discursuri, interviuri în mass-media locală	974	990	1033	713	248	103
Alte forme de informare	464	344	336	689	1335	1100

Activitatea logistică și dotarea cu tehnică de comunicare sunt pilonii de sprijin ai strategiei informaționale a organizațiilor sindicale de toate nivelurile, oferind posibilitatea de informare operativă și promptă a membrilor de sindicat despre activitatea efectuată, reușitele obținute și problemele actuale care necesită soluționare pe viitor.

Angajații Federației Sindicale „Sănătatea” beneficiază de mijloace tehnologice avansate de comunicare. La dispoziția formatorilor sindicali este multimedia și posibilitatea de a multiplica materiale pentru distribuire.

În perspectivă, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, având drept scop crearea și promovarea unei imagini pozitive a Federației, informarea și comunicarea cât mai eficientă și promptă cu publicul, cât și sporirea accesului membrilor de sin-

dicat la informație, își propune realizarea următoarelor obiective:

1. *Organizarea și desfășurarea multidimensională a activităților informaționale.*
2. *Asigurarea fluxului informațional în cadrul Federației.*
3. *Editarea buletinului informativ „Curierul Sanitas”.*
4. *Editarea buletinului cu reflecții asupra materialelor informaționale.*
5. *Abonarea săptămânalului „Vocea poporului” de către toate organizațiile sindicale și activului sindical în parte.*
6. *Monitorizarea funcționalității paginii WEB și completarea cu informații relevante și actuale a paginii de facebook.*

CAPITOLUL XI

ACTIVITATEA COMISIEI DE CENZORI

Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în perioada de referință, a activat în componența aprobată de către Congres: Maia Țiberneac – președinte, Claudia Grișco – vicepreședinte, Nina Pavlov, Raisa Muntean, Ecaterina Ciumac – membrii Comisiei.

În această perioadă, Comisia a efectuat revizii privind activitatea Executivului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în 27 organizații sindicale din raioanele republicii și instituțiile republicane.

Rezultatele verificărilor au fost expuse în actele de revizie și control financiar. Menționăm că în majoritatea absolută a organizațiilor sindicale supuse controlului prevederile Statutului ce țin de activitatea financiară se respectă. Cu mici excepții, în unele organizații sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova nu se respectă normele statutare ce țin de convocarea adunărilor și ședințelor organului electiv, se încalcă prevederile Nomenclatorului dosarelor aprobat de Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova; mijloacele financiare în majoritatea cazurilor se utilizează pentru acordarea ajutorului material și mai puțin pentru instruirea și informarea membrilor de sindicat.

Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a examinat toate actele de revizie și control financiar prezentate Biroului Executiv al Federației, concomitent cu rapoartele financiare. Ca rezultat al examinării, s-a constatat că comisiile de cenzori, cel puțin o dată în an, efectuează controlul utilizării transparente, corec-

te și eficiente a mijloacelor financiare și bunurilor materiale. În majoritatea absolută, organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova respectă prevederile art.77 și 78 al Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova privind colectarea și transferarea cotizațiilor sindicale pe conturile respective. Cu contabilii unităților medicale organizațiile sindicale au încheiat acorduri de muncă privind încasarea cotizațiilor sindicale lunare și transferarea lor pe conturile bancare respective. Contabilii unităților medicale, conform Codului muncii, Legii sindicatelor și Convenției colective nivel de ramura sănătății sunt stimulați material.

Totodată, analiza materialelor verificate a arătat că peste 38 la sută din mijloacele financiare sunt cheltuite pentru acordarea ajutorului material. Mai puține mijloace financiare sunt cheltuite pentru lucru educațional și informativ.

Este apreciat pozitiv adoptarea Regulamentului cu privire la administrarea bugetului sindical al organizațiilor sindicale teritoriale (municipale, raionale) și al asociațiilor. Conform aprecierilor contabililor (trezorierilor) organizațiilor sindicale, Regulamentul contribuie real la îmbunătățirea activității financiare, îndeosebi ce ține de administrarea corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale.

Privind administrarea Bugetului asigurărilor sociale de stat s-a constatat că prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.290 din 19.04.2010 pentru aprobarea Regulamentului „Cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial” se realizează corect în majoritatea cazurilor.

Totodată, mai sunt cazuri de încălcare a Regulamentului ce ține de repartizarea biletelor de tratament balneosanatorial, completarea incorectă a biletelor etc.

Practic, toți liderii organizațiilor sindicale supuse controlului au apreciat pozitiv hotărârea Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova de a procura biletele de tratament balneo-

sanatorial cu achitarea a 50 la sută din cost de către membrul de sindicat și a 50 la sută din mijloace financiare ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Astfel, în anul de referință 442 de persoane au beneficiat de tratament balneosanatorial la sanatoriile: „Nufărul Alb” (Cahul), „Struguraș” (Dubăsari), „Codru” (Călărași), „Bucuria-sind” (Vadul lui Vodă), Constructorul (Chișinău) și „Moldova” (Truscoveț, Ucraina) .

Pentru perioada următoare, obiectivele comisiilor de cenzori de toate nivelurile rămân aceleași: *efectuarea controalelor, cel puțin o dată în an, accentul fiind pus pe respectarea prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova ce țin de utilizarea transparentă, corectă și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale ale organizației sindicale, neadmiterea încălcării prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.290 din 19.04.2010.*

CUPRINS

Cuvânt înainte	4
CAPITOLUL I Resursele umane din sănătate	6
1.1. Informații generale	6
1.2. Planificarea resurselor umane	6
1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal	7
1.4. Formarea profesională	8
1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze	9
1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați.	12
1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical	13
1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor	13
1.9. Stimulări pentru succese în muncă	15
1.10. Disciplina muncii	17
1.11. Obiectivele programatice în domeniul resurselor umane	18
CAPITOLUL II Finanțarea unităților medicale	20
2.1. Informații generale	20
2.2. Evoluția Bugetului public consolidat pentru ocrotirea sănătății	21
2.3. Evoluția veniturilor și cheltuielilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală	22
2.4. Evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova	24
2.5. Evoluția primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală	24

2.6. Evoluția contribuției administrației publice locale la finanțarea unităților medicale	26
2.7 Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul îmbunătățirii finanțării sectorului sănătății	29
CAPITOLUL III Protecția salariului, burselor, indemnizațiilor și altor venituri	31
3.1. Informații generale	31
3.2. Evoluția valorificării cotelor pentru remunerarea muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate	34
3.3. Evoluția utilizării mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată pentru remunerarea muncii	35
3.4. Evoluția salariului mediu lunar în domeniul sănătății . . .	37
3.5. Evoluția salariului minim.	37
3.6. Evoluția acordării ajutorului material și premiarea lucrătorilor medicali	38
3.7. Evoluția contribuției administrației publice locale la stimularea muncii lucrătorilor medicali	38
3.8. Timpul de muncă și salarizarea	40
3.9. Realizarea mijloacelor financiare în cuantum de 0,15 raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor angajaților	41
3.10. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției salariului, burselor, indemnizațiilor și altor venituri	41

CAPITOLUL IV Parteneriatul social în sfera muncii	44
4.1. Negocierile și consultările colective în vederea elaborării și încheierii proiectelor de contracte colective de muncă și convenții colective	44
4.2. Participarea la elaborarea proiectelor de acte normative, propunerilor ce vizează reformele social-economice, perfecționarea legislației muncii, asigurarea concilierii civice	46
4.3. Participarea reprezentanților Sindicatului în organele colegiale	48
4.4. Obiectivele de bază pentru realizarea celor propuse	50
CAPITOLUL V Securitatea și sănătatea în muncă	51
5.1. Morbiditatea cu incapacitate temporară de muncă	53
5.2. Obiective pentru următoarea perioadă	55
CAPITOLUL VI Asistența juridică	56
CAPITOLUL VII Apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare	64
CAPITOLUL VIII Drepturile și garanțiile sindicatului - reprezentant al salariaților	72
CAPITOLUL IX Activitatea educațională și de formare sindicală	82
CAPITOLUL X Activitatea informațională	85
CAPITOLUL XI Activitatea comisiilor de cenzori	90

Bun pentru tipar 7.04.2016. Formatul 60x84¹/₁₆
Hirtie ofset. Coli de tipar 7,25
Tirajul 500 ex. Comanda nr. 184

Tipografia SA „**CRIO**”
4801, or. Criuleni, bd. Biruinței, 14,
tel/fax (248) 22-7-01